

LÄROPLAN FÖR BOTBY HÖGSTADIESKOLA

1. Utgångspunkten

a) Värdegrund	4
b) Språkstrategi	5
c) Verksamhetsidé	5
d) Mål för inläring och fostran	5

2. Undervisningen

a) Inlärnings- och kunskapssyn	6
b) Inlärningsmiljö	6
c) Arbetssätt	7
d) Elevmedverkan	7

3. Undervisningsarrangemang

a) Timfördelning	8
b) Språkprogram	9
c) Skolans prioriteringar	9
d) Elevantagning	9
e) Övriga beslut i anslutning till hur undervisningen ordnas	10

4. Elevhandledning

a) Lärarledd handledning	11
b) Elevhandledning	11
c) Inlärningsplan	14

5. Stöd för undervisningen

a) Stödundervisning	14
b) Specialundervisning på deltid	14
c) Undervisning av elever överförda till specialundervisning	15
d) Individuell plan för hur undervisningen skall ordnas	15
e) Undervisning per verksamhetsområde	16

6. Stöd för elevens välmående

a) Elevvård	16
b) Andra stödåtgärder	16

7. Samarbete som stöd för undervisningen och inläring

a) Samarbete mellan hem och skola	17
b) Samarbete vid övergångar/skarvar i skolgången	17
c) Samarbete med närmiljön och andra förvaltningar	17
d) Samarbete med arbetslivet	18
e) Internationellt samarbete	18

8. Utvärdering

a) utvärdering av elever	18
b) Utvärdering av skolans verksamhet	24

9. Målen för och innehållet i undervisningen

a) Temahelheter och helhetsundervisning	
9.1 Att växa som människa	24
9.2 Kulturell identitet och internationalism	25
9.3 Kommunikation och mediekunskap	25
9.4 Deltagande, demokrati och entreprenörskap	27
9.5 Ansvar för miljö, välfärd och en hållbar utveckling	28
9.6 Trygghet och trafikkunskap	29
9.7 Människan och teknologin	29
b) Ämnen och ämneshelheter: mål, innehåll, arbetssätt och utvärdering	
9.1 Modersmål och litteratur	31
9.2 Finska som A-1 språk	33
9.3 Modersmåls inriktad finska som A-1 språk	35
9.4 Finska som B-språk	38
9.5 Engelska som A-2 språk	39
9.6 Tyska som A-2 språk	43
9.7 Engelska som B2 språk	45
9.8 Franska som B-2 språk	48
9.9 Tyska som B-2 språk	51
9.10 Matematik	53
9.11 Fysik	55
9.12 Kemi	57
9.13 Biologi	59
9.14 Geografi	62
9.15 Hälsokunskap	64
9.16 Religion	67
9.17 Ortodox religion	69
9.18 Livsåskådningskunskap	72
9.19 Historia	74
9.20 Samhällslära	78
9.21 Huslig ekonomi	82
9.22 Musik	87
9.23 Gymnastik	89
9.24 Slöjd	92
9.25 Bildkonst	100
9.26 Informations- och kommunikationsteknik, IKT	103
9.27 Handel och företagande	104
9.28 Multimedia	105
9.29 Valbar fördjupningskurs i idrott med betoning på bollspel	106
9.30 Valbar friluftslivskurs	107

10. Bilagor

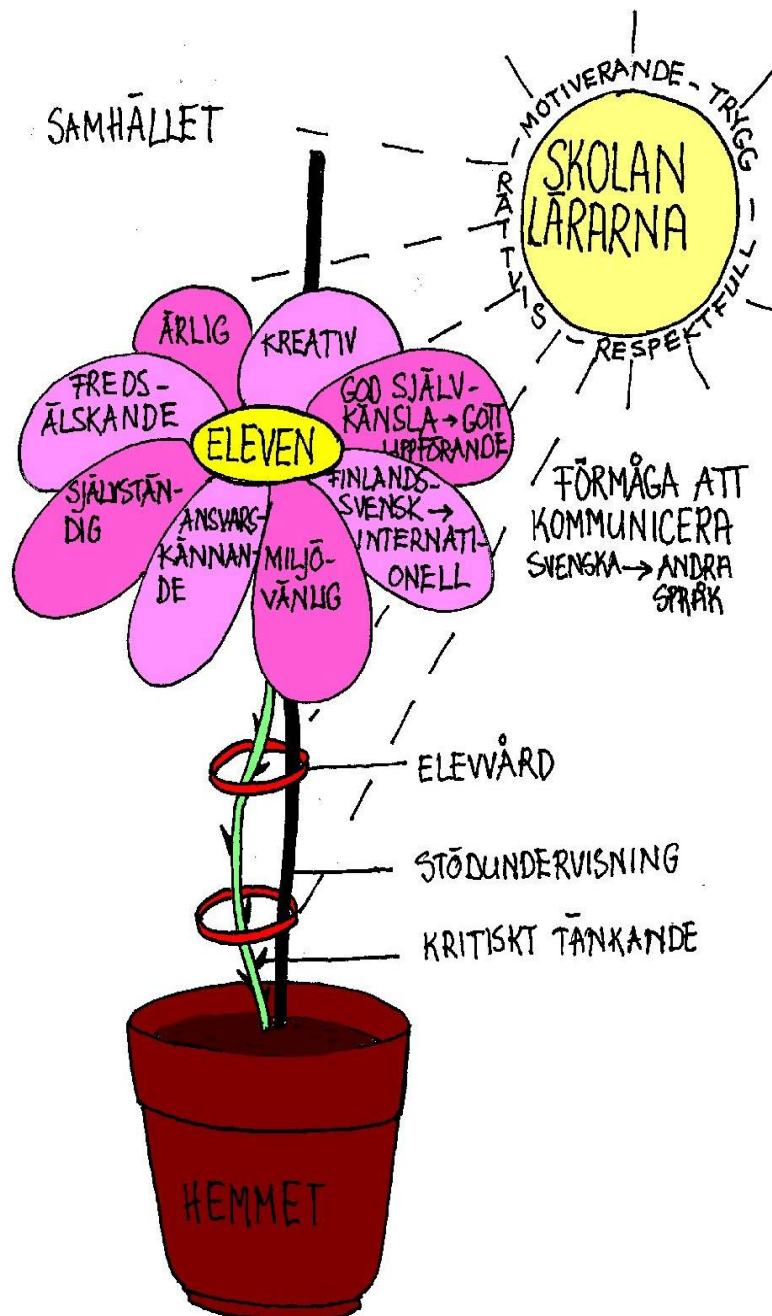
a) Betygsblanketter

b) Planer

- skolans trivsel- och ordningsregler
- krisplan
- antimobbningsplan
- antirusmedelsplan
- miljöplan
- IKT-plan
- personalplan

1 UTGÅNGSPUNKTEN

1. a Värdegrund

1.b Språkstrategi

- Den svenska skolan är främst avsedd för barn från svensk- och tvåspråkiga familjer. Skolledaren bedömer i samband med antagningen om elevernas språkkunskaper räcker till för skolgång på svenska. .
- En av skolans viktigaste uppgifter är att stärka elevernas svenska så att de i alla sammanhang kan använda språket på modersmålsnivå. Den svenska skolan är en talande, läsande och skrivande skola.
- För att utveckla elevernas skolspråk skapar vi arbetsmiljöer som är språkstödande i fråga om tidfördelning, arbetsmetoder och material. Skolbiblioteken är föremål för särskild omsorg. Vi samarbetar med alla som erbjuder svensk service för skolan. Vi utnyttjar regelbundet det svenska kulturutbud som staden erbjuder.
- Invandrarbarn ges möjlighet att utveckla både skolspråket och sitt eget modersmål.
- Lärarna i den svenska skolan fungerar alltid som språkliga förebilder för eleverna. Vi strävar efter att all personal i skolan skall kunna svenska.
- Vårt språkprogram är ett ställningstagande för att stärka alla barns svenska och både de tvåspråkiga och enspråkigt svenska barnens finska.

1.c Verksamhetsidé

Skolans verksamhetskultur har en betydande inverkan på skolans fostran och undervisning och sålunda på lärandet. Målet är att skolans alla rutiner skall byggas upp så att de konsekvent stödjer skolan att nå målen för fostrings- och utbildningsarbetet.

Till verksamhetskulturen hör alla skolans officiella och inofficiella regler, handlingsmönster och verksamhetsformer och de värderingar, principer och kriterier på vilka skolarbetets kvalitet vilar. Till verksamhetskulturen hör också verksamheten i skolan utanför lektionerna, såsom fester, temadagar och olika evenemang. Skolans mål för fostran, värderingar och ämnesshelheter skall konkretiseras i verksamhetskulturen. Målet är en verksamhetskultur som är öppen och interaktiv och som uppmuntrar samarbetet såväl i skolan som med hemmen och samhället i övrigt. Också eleven skall ha möjlighet att vara med om att skapa och utveckla skolans verksamhetskultur.

1.d Mål för inläring och fostran

MÅL

- lära eleven kommunicera muntligt, skriftligt och i bild på svenska och andra språk samt utnyttja de tekniska hjälpmedel som finns
- lära eleven söka, värdera och analysera kunskap och utveckla sitt logiska och kritiska tänkande
- uppmuntra eleven till kreativitet genom att i undervisningen ge eleven frihet under ansvar
- ge eleven beredskap att delta i debatter och ta ställning till samhälleliga frågor
- genom seder och traditioner stärka elevens finlandssvenska identitet

- att eleven via insikter i olika kulturer visar förståelse och respekt för olika sedvänjor
- genom social fostran ge eleven förutsättningar för samarbete och gott uppförande
- ge eleven goda kunskaper för fortsatta studier
- effektiv individuell undervisning och personlig handledning
- specialinriktning på modersmålet, kommunikation och tekniska kommunikationsmedel
- små undervisningsgrupper

2. UNDERVISNINGEN

2.a Inlärnings- och kunskapssyn

Skolan ser lärandet som en individuell och social process under vilken kunskaper och färdigheter byggs upp och förändras samtidigt som eleven får intryck av den omgivande kulturen. Lärandet är en målmedveten studieprocess som äger rum i olika situationer, både självständigt, under lärarens handledning, tillsammans med andra i gruppen och med läraren. Eleven inhämtar ny kunskap och lär sig nya färdigheter, tillägnar sig inlärnings- och arbetssätt som redskap för ett livslångt lärande.

Lärandet är en aktiv och målinriktad verksamhet, där eleven utgående från sina tidigare kunskaper och erfarenheter, bearbetar och tolkar det material han eller hon skall lära sig. De allmänna principerna för lärandet är desamma för alla. Den individuella inläringen stöds genom en lärandeprocess som sker i social samverkan med andra. Då eleven inhämtar nya kunskaper öppnas nya möjligheter att förstå den omgivande kulturen och dess betydelse och att delta i varierande samhällsverksamhet.

2.b Inlärningsmiljö

Med den pedagogiska miljön förstås den miljö som undervisningen försiggår i en helhet som består av fysiska, psykiska och sociala element.

Till den fysiska pedagogiska miljön hör speciellt skolans byggnader och lokaler, den omgivande naturen samt undervisningsmaterial och läromedel. Studiemiljön skall ge möjlighet till mångsidiga undervisningsmetoder och arbetssätt. Arbetsredskap, arbetsmaterial och bibliotekstjänster skall stå till elevens förfogande så att studierna kan ske aktivt och självständigt. Utrustningen i den pedagogiska miljön skall ge eleven möjlighet att utvecklas till en aktiv medlem av det moderna informationssamhället. Eleven erbjuds möjligheter att använda datorer och annan medieteknik och datanätverk. Även det estetiska spelar en stor roll i den fysiska pedagogiska miljön.

Den psykiska och sociala lärmiljön påverkas av kognitiva och emotionella faktorer hos den enskilda eleven samt av faktorer som är förknippade med interaktion och mänskliga relationer.

Den pedagogiska miljön stöder elevens utveckling och lärande. Den skall fysiskt, psykiskt och socialt vara trygg och stödja elevens hälsa. Målet är att stödja elevens inlärningsmotivation och nyfikenhet och främja hans eller hennes aktivitet och kreativitet genom att erbjuda intressanta utmaningar och problem. Den pedagogiska miljön skall ge eleven verktyg att ställa upp egna mål och bedöma sin egen verksamhet. Eleven kan ges möjlighet att delta i utformandet och utvecklingen av sin egen pedagogiska miljö.

Den pedagogiska miljön skall också uppmuntra till en dialog mellan läraren och eleven och mellan eleverna som medlemmar i en grupp. Målet är en atmosfär som är öppen, uppmuntrande, lugn och positiv. Ansvaret för att upprätthålla en sådan atmosfär ligger såväl på läraren som på eleven.

2.c Arbetssätt

I undervisningen skall mångsidiga och ämnesspecifika arbetsmetoder användas med vars hjälp elevens inlärnin g stöds. Arbetsmetodernas uppgift är att utveckla förmågan till inlärnin g, tänkande, problemlösning och aktivt, socialt deltagande. Arbetsmetoderna skall främja utvecklingen av färdigheterna i informations- och kommunikationsteknik. Arbetsmetoderna skall också ge möjligheter till skapande verksamhet och upplevelser som kännetecknar de olika åldersgrupperna.

Läraren väljer arbetsmetoderna. Lärarens uppgift är att undervisa eleven och leda hans eller hennes inlärnin g och arbete både individuellt och i grupp.

Grunderna för valet av arbetssätt är att de skall

- stimulera viljan att lära sig
- beakta att inlärnin g är en målinriktad process
- aktivera till målinriktat arbete
- främja utvecklingen av en organiserad kunskapsstruktur, inlärnin g av färdigheter och inövandet av dessa
- utveckla förmågan att hämta, tillämpa och bedöma kunskap
- stödja den inlärnin g som sker i växelverkan mellan eleverna
- främja den sociala flexibiliteten och förmågan att dels samarbeta på ett konstruktivt sätt, dels ta ansvar för andra
- utveckla beredskapen att ta ansvar för och bedöma det egna lärandet, få respons som ger möjlighet att reflektera över den egna verksamheten
- hjälpa eleven att bli medveten om det egna lärandet och om sina möjligheter att påverka den
- utveckla elevens inlärnin gsstrategier och förmåga att tillämpa dem i nya situationer.

Elevernas olika sätt att lära sig och deras individuella skillnader i utveckling och bakgrund skall beaktas.

2.d Elevmedverkan

Eleverna medverkar i elevkåren, direktionen samt vid olika tillställningar i skolan och utanför.

3. UNDERVISNINGSARRANGEMANG

TIMFÖRDELNING

	ÅK 7	ÅK 8	ÅK 9	tot.
Modersmål och litteratur	4	3	3	10
A ₁ -språk (finska)	2	3	3	8
Matematik	3	3	4	10
Biologi och geografi	2	3	2	7
Fysik och kemi	2	3	2	7
Hälsokunskap	1	1	1	3
Religion/livsåskådningskunskap	1	1	1	3
Historia och samhällslära	2	2	3	7
Musik	1			1
Bildkonst	2			2
Slöjd	3			3
Gymnastik	2	2	2	6
Huslig ekonomi	3			3
Elevhandledning	1		1	2
Valfria ämnen (inklusive B ₂ -språk)	1	6	6	13
(Frivilligt) A-språk (A ₂)	2	3	3	8
	32	30	31	93

Varje elev väljer multimedia på årskurs 7

Tillvalsämnen läses på åk. 8 och 9

Varje elev väljer tre valfria ämnen ur nedanstående ämnen

bollspel	engelska
bildkonst	tyska
musik	franska
teknisk slöjd	science
textilslöjd	huslig ekonomi
friluftskurs	datateknik
fördjupad matematik	handelsämnen

3.b Språkprogram

I Botby högstadieskola läser eleverna traditionell- eller modersmålsfinska som A1-språk och engelska eller tyska som A2-språk. Eleverna kan som tillvalsämne (B2-språk) fr.o.m. årskurs 8 välja engelska, franska eller tyska.

3.c Skolans prioriteringar

Vi har riktat in oss speciellt på kultur, informations- och kommunikationsteknik, miljö och uppförande. Det är möjligt att avlägga datakörkort vid skolan. Vi uppmärksammar alltid våra finlandssvenska traditioner, som svenska dagen, Lucia, Runebergsdagen och Stafettkarnevalen. Vid olika temadagar och temaveckor genomsyras all undervisning och hela skolmiljön av det aktuella temat.

3.d Elevantagning

Staden är indelad i elevupptagningsområden. Inom varje område finns det en grundskola. Huvudprincipen är att eleverna går i skola inom det elevupptagningsområde de bor i. Det är den skolan som är elevens så kallade närskola och den skolan har han förstahandsrätt att gå i. Samma förstahandsrätt gäller också de elever som har fått rätt att börja skolan ett år tidigare än vad som bestämts. Hela staden utgör elevupptagningsområde för specialskolorna.

Eleverna eller deras vårdnadshavare kan ansöka om plats i en annan skola än närskolan. Då tillämpas de elevantagningskriterier som utbildningsnämndens svenska sektion har godkänt. Kriterierna är angivna i en prioriteringsordning som följs om det inte finns plats för alla som ansöker om plats. Något av kriterierna måste uppfyllas för att en elev skall bli antagen till en annan skola än närskolan.

Följande principer gäller för Helsingforslever:

För alla elever gäller i första hand att

- en elev har rätt att gå i sin närskola, dvs. i skolan i det egna elevupptagningsområdet (distriktet)
- en elev har rätt att gå i en annan närbelägen ändamålsenlig skola
- om han annars inte kan fortsätta med tidigare inledda studier i ett främmande språk
- om skolan av hälsoskäl inte är lämplig

I andra hand har eleverna rätt att bli antagna om

- de söker till en skola på grund av undervisning i A2 – språk (franska och tyska, om undervisning inte ordnas i elevens närskola) som inleds på åk 4 eller 5, eller på grund av studier i latin som inleds på åk 7
- de söker till intensifierad musikundervisning och har klarat ett lämplighetstest (åk 3 och 7)
- de antagits till en lågstadieskola i ett annat elevupptagningsområde än det egna och söker till områdets högstadieskola

Om det finns rum i skolan efter antagningen i första och andra hand, följer de svenska skolorna gemensamma antagningskriterier i följande ordning:

- syskon; eleven har syskon i ifrågavarande skola
- särskilda skäl på basis av myndigheters eller elevvårdspersonalens utlåtanden

För elever som söker till en Helsingforsskola från en annan kommun gäller särskilda regler. En utsockneselev som bor i Helsingfors har rätt att gå i stadens grundskolor. Elever från andra kommuner kan antas till de svenska specialskolorna om det finns plats efter förstahandsantagningen och det inte uppstår behov av nya undervisningsgrupper. Elevens hemkommun förutsätts ge en betalningsförbindelse. Svenska elever som bor i en kommun där det inte finns möjlighet att få undervisning på svenska har rätt att bli antagna. Villkoret är att elevens hemkommun ersätter kostnaderna. Elever från kommuner som gjort ett s.k. helhetsavtal med Helsingfors om ersättningen av kostnader för grundskol- och gymnasieundervisning har rätt att bli antagna. Elever från andra kommuner som går i Nationaloperans balettskola har också rätt att gå i stadens grundskolor, förutsatt att hemkommunen gjort avtal med Helsingfors om ersättning av kostnaderna.

Andra allmänna principer:

Elever som flyttar inom Helsingfors har rätt att fullfölja sin skolgång i den skola de gått i före flyttningen. De elever från andra orter som varit inskrivna i någon av stadens grundskolor före läsåret 1998 – 1999 har rätt att gå ut grundskolan i stadens grundskolor, men vårdnadshavarna står för resekostnaderna. För de elever som antagits till någon av stadens skolor läsåret 1998 – 1999 eller senare kvarstår rätten att gå i stadens grundskolor endast till läsårets slut om eleven flyttar från Helsingfors.

3.e Övriga beslut i anslutning till hur undervisningen ordnas

Läsåret består av tre terminer. Mellanbetyg ges efter höst- och mellanterminen, läsårsbetyg vid läsårets slut. Vissa ämnen läses inte under alla terminer. På så sätt kan vi ha tema-, projekt- och bokarbeten på olika språk, i olika ämnen och över ämnesgränserna. Varje elev gör ett större slutarbete, diplomarbete, i slutet av sin högstadietid.

Tillsammans med sina klassföreståndare börjar eleverna i årskurs 7 sin högstadietid med två s.k. startdagar utanför skolan.

Klubbverksamhet:

Syftet med skolans klubbverksamhet är att inspirera eleven till positiva fritidssysselsättningar samt att ge eleven möjlighet till andra alternativ än normalt skolarbete i en trygg och lugn omvärld.

Frivilliga klubbar kan ordnas bland annat i följande ämnen:

- bildkonst
- bokföring

- datakörkortet, ECDL
- gymnastik/ idrott
- matematik
- matlagning
- musik
- navigering
- programmering/ systemering
- segling
- språk
- starta ett eget företag
- teknisk slöjd
- textilslöjd

4. ELEVHANDLEDNING

4.a Lärarledd handledning

Lärare, elever och föräldrar samarbetar kontinuerligt under elevens högstadietid, så att elevens etapp- och slutmål blir klargjorda för både eleven och hemmet. Ovanstående sker genom kontinuerliga möten i form av: allmänna föräldramöten, klassföreståndararbete, elevvårdsmöten, tillvalsmöten, elevhandledning samt informationstillfällen om vidare studier. Ämneslärarna handleder eleven i respektive ämne för att förebygga uppkomst av problem. Förutom nämnda tillfällen ordnas möten och diskussioner i olika konstellationer för elever med behov för speciell handledning.

För att involvera den lokala arbets- och näringslivet i skolans vardag ordnas det bl.a. studiebesök, projektarbeten och gästföreläsningar, som exempel kan den årligen återkommande Kulturkvällen med flera gästande föreläsare nämnas. I elevhandledningen ingår diskussioner om studie- och arbetslivets krav.

4 b Elevhandledning

Elevhandledningens uppgift är att stödja elevens tillväxt och utveckling så att eleven kan främja sina studiefärdigheter och sitt sociala mognande samt utveckla kunskaper och färdigheter som behövs för att planera sitt liv. Med stöd av elevhandledningen träffar eleven avgöranden om studier, utbildning, vardagsliv och levnadsbana, vilka grundar sig på elevens egen förmåga och egna intressen. Syftet med elevhandledningen är att främja ett resultatrikt skolarbete, att öka välbefinnandet i skolan samt att förebygga utslagning. I elevhandledningen uppmärksammas också pedagogisk och etnisk jämställdhet samt jämställdhet mellan könen.

Elevens trygga övergång vid studievägens etappmål skall stödjas genom samarbete mellan läroanstalter, skolvårer samt olika yrkesgrupper inom skolan. Vid övergången till andra stadiet

samarbetar elevhandledaren i första hand med de studiehandledare som svarar för handledningen på andra stadiet. Vid övergången från åk. 6 till åk. 7 samarbetar elevhandledaren närmast med klasslärare och elevvårdspersonal.

MÅL

Eleven skall

lära sig att bli självständig och ansvarskännande samt att utveckla sin självkänedom
lära sig samarbets- och interaktionsförmåga
lära sig att utveckla sina inlärningsfärdigheter och känna igen sina inlärningsvårigheter samt att söka hjälp i problemsituationer
lära sig att känna igen olika inlärningsstilar och identifiera sina egna starka sidor
lära sig att utveckla sina studiefärdigheter och förmågan att bedöma sin egen verksamhet
få stöd och handledning vid övergången i utbildningens olika etappmål inom den grundläggande utbildningen och i den grundläggande utbildningens slutskede
lära sig att söka information och skaffa sig färdigheter för att göra planer och val som gäller studierna, framtiden och livet, genom att också utnyttja de möjligheter som informations- och kommunikationstekniken erbjuder
lära sig att utveckla sin beslutsfattningsförmåga samt att förverkliga och bedöma sina planer för framtiden också i varierande förhållanden
få stöd och handledning i sin yrkesinriktning, också vid val av läroämne, utbildning eller yrke som stöder elevens intressen oberoende av könet.
lära sig att inhämta information om samhället, arbetslivet och om företagsamhet
lära sig att värdesätta olika tanke- och handlingssätt som mångkulturalism och internationalism medför

ÅRSKURSERNA 7-9

Elevhandledningen i årskurserna 7-9 skall ordnas så att den erbjuder eleven en helhet som består av

* handledning som ger möjlighet till individuella frågeställningar
(tyngdpunkt på åk 9)

För eleven skall ordnas individuell handledning som ger eleven möjlighet att diskutera frågor i anslutning till sina studier, sitt val av utbildning och yrke, samt frågor i anslutning till sin livssituation.

* handledning i smågrupper vilken grundar sig på social interaktion
(tyngdpunkt på åk 7)

För eleven skall ordnas handledning i små grupper där han eller hon kan lära sig att i grupp behandla frågor som är gemensamma för alla eller personliga för envar elev i gruppen, men som kan delas med de övriga eleverna.

* praktisk arbetslivsorientering
(för åk 9)

I den grundläggande utbildningen skall eleven handledas och stödjas vid val av fortsatta studier samt vägledas att använda undervisnings- och arbetsförvaltningens samt andra handlednings-, rådgivnings- och informationstjänster som samhället erbjuder.

Målet för samarbetet mellan arbets- och näringslivet och skolan är att eleven skaffar sig information om yrkesområden, yrken och arbetslivet samt företagande. För eleverna skall anordnas möjlighet till praktisk arbetslivsorientering på årskurs nio som grund för val av utbildning och yrke, med mål att öka arbetets status. Eleven skall kunna skaffa sig personliga erfarenheter av arbetsliv och yrken i verkliga arbetsmiljöer. I samband med arbetslivsorienteringen skall för eleven ordnas möjlighet att utvärdera de kunskaper och den erfarenhet som han eller hon har fått. I läroplanen skall en plan göras upp för hur arbetslivsorienteringen skall ordnas.

* handledning i klass

MÅL

Eleven skall

lära självreflektion och interaktionsfärdigheter (åk 7)
bilda sig en helhetsuppfattning om skolans verksamhetsformer och studiemöjligheter (åk 7)
lära sig att använda olika studiemetoder och kanaler för informationssökning (åk 7)
lära sig att bedöma sina egna studiefärdigheter och utveckla sina studiestrategier (åk 7)
känna till huvuddragen i utbildningssystemet i Finland och lära sig att söka information om fortsatta studier (åk 9)
skaffa sig basinformation om arbetslivet och om olika yrkesområden (åk 9)
lära sig att söka information om studier och arbete utomlands (åk 9)

CENTRALT INNEHÅLL

verktyg för självreflektion
stöd för elevens yrkesinriktade utveckling
individen i skolgemenskapen
den grundläggande utbildningens struktur, studiegång och elevbedömning
studiefärdigheter
färdigheter att planera och fatta beslut för framtiden
kunskap om arbetslivet, näringslivsstrukturen och yrkesområden
information om utbildningssystemet i Finland
information om möjligheterna till fortsatta studier efter grundskolan
gemensamma elevansökan
information om studier och arbete utomlands
kännedom om handlednings-, informations- och rådgivningstjänster
diskussion om jämlikhet i samhället och arbetslivet

4.c Inlärningsplan

För att eleven skall lära sig ta ett större ansvar för sina studier, engagera sig i studierna och vara mer målinriktad, kan en plan för elevens lärande göras upp. Den innehåller elevens studieprogram samt eventuella stödåtgärder, som kan säkerställa att eleven har bästa möjliga förutsättningar för inläring. Med hjälp av planen kan vårdnadshavaren få information för att stödja eleven i studierna.

För elever som är i behov av särskilt stöd eller specialundervisning samt för elever med invandrarbakgrund som har svaga kunskaper i svenska uppgörs en plan för elevens lärande. Ett samarbete mellan eleven, vårdnadshavaren, lärarna och övriga sakkunniga inom skolan är viktigt då planen för elevens lärande görs upp.

Ifall av sensomotoriska störningar ansöker skolan om assistentresurs medan rehabiliteringen sköts av vederbörande insats.

Elever som överförs till specialundervisningen har en egen läroplan.

4.c Inlärningsplan

För att eleven skall lära sig ta ett större ansvar för sina studier, engagera sig i studierna och vara mer målinriktad, kan en plan för elevens lärande göras upp. Den innehåller elevens studieprogram samt eventuella stödåtgärder, som kan säkerställa att eleven har bästa möjliga förutsättningar för inläring. Med hjälp av planen kan vårdnadshavaren få information för att stödja eleven i studierna.

För elever som är i behov av särskilt stöd eller specialundervisning samt för elever med invandrarbakgrund som har svaga kunskaper i svenska uppgörs en plan för elevens lärande. Ett samarbete mellan eleven, vårdnadshavaren, lärarna och övriga sakkunniga inom skolan är viktigt då planen för elevens lärande görs upp.

Ifall av sensomotoriska störningar ansöker skolan om assistentresurs medan rehabiliteringen sköts av vederbörande insats.

Elever som överförs till specialundervisningen har en egen läroplan.

5.a OLIKA FORMER AV STÖD

Vid inläringssvårigheter skall eleven få hjälp genom olika stödformer, som bestäms av svårigheternas art och omfattning. Det centrala är att upptäcka inläringssvårigheterna och inleda stödåtgärderna i god tid för att undvika svårigheternas negativa följder i elevens utveckling. Ett samarbete med vårdnadshavarna är därför viktigt. Särskilt stöd i undervisningen behöver elever vars utveckling, tillväxt och inlärningsförutsättningar har försvagats på grund av skada, sjukdom eller funktionsstörning. Särskilt stöd ges till elever vars psykiska och sociala tillstånd kräver stöd. Detsamma gäller elever som, enligt undervisnings- och elevvårdsexpertis och vårdnadshavare, löper risk för inläringssvårigheter.

Elevens studier skall stödjas på olika sätt beroende på vilken inläringssvårighet det är fråga om och hur omfattande den är. Eleven ges specialundervisning på deltid om enbart stödundervisning inte räcker.

Om undervisning inte kan ges på annat sätt skall eleven tas in eller föras över till specialundervisning. Lärokurserna, undervisningsarrangemangen och stödtjänsterna inom undervisningen fastställs då i en individuell plan för hur undervisningen skall ordnas.

5.b SPECIALUNDERVISNING PÅ DELTID

En elev med lindriga inlärnings- eller anpassningssvårigheter, som i samband med den övriga undervisningen är i behov av särskilt stöd för att förbättra förutsättningarna för sitt lärande, skall ges specialundervisning på deltid. Specialundervisning på deltid anordnas som parallellundervisning i samband med den övriga undervisningen, som arbete i smågrupper eller som individuellt arbete och den skall på ett målinriktat sätt knytas till den övriga undervisning som eleven får. Vid behov uppgörs en plan för elevens lärande i samråd med vårdnadshavarna, lärarna och andra sakkunniga. Specialundervisning på deltid kan även ges en elev som har tagits in eller förts över till specialundervisning.

5.c UNDERVISNING AV ELEVER SOM TAGITS IN ELLER FÖRTS ÖVER TILL SPECIALUNDERVISNING

Syftet med specialundervisningen är att hjälpa och stödja eleven så att han eller hon har likvärdiga möjligheter att fullgöra sin läroplikt enligt egna förutsättningar tillsammans med sina jämnåriga.

Utgångspunkten är elevens starka sidor och hans eller hennes individuella inlärnings- och utvecklingsbehov. Undervisningen skall stödja elevens initiativförmåga och självförtroende. Specialundervisningen förutsätter beslut om var, när och i vilken miljö undervisningen skall ske, olika aktiviteter och resurser för att genomföra dem. Om det inte är möjligt för eleven att studera i enlighet med övrig undervisning eller om det inte, med tanke på elevens utveckling, kan anses ändamålsenligt, skall undervisningen helt eller delvis ordnas i en grupp för specialundervisning.

Målet är i första hand att stödja elevens studier så att det är möjligt att nå målen för den allmänna lärokursen. Om eleven oberoende av stödåtgärder inte når målen enligt den allmänna lärokursen, individualiseras lärokursen.

Innan en elev befrias från att avlägga en lärokurs är ett första alternativ att individualisera lärokursen. En individualisering av lärokursen förutsätter ett beslut om att eleven tas in eller förs över till specialundervisning. Individualiseringen kan gälla hela lärokursen i den grundläggande utbildningen eller endast enskilda läroämnena. För att en elev skall bli befriad från att avlägga en lärokurs krävs tungt vägande skäl. En elev som befriats från att studera ett visst läroämne skall få undervisning i andra läroämnena eller handledd verksamhet så att antalet årsveckotimmar inte minskar.

Undervisning av en elev som tagits in eller förts över till specialundervisning kan delvis ordnas på annat sätt än vad som slagits fast i skolans timfördelning, om det med beaktande av elevens inlärningsförutsättningar kan anses motiverat. I den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas fastställs då de läroämnena där elevens studieprogram avviker från skolans timfördelning.

Undervisningen av en elev som tagits in eller förts över till specialundervisning omfattas antingen av den allmänna läroplikten eller av förlängd läroplikt i enlighet med vad som slagits fast i beslutet om intagning eller överföring till specialundervisning. I undervisningen av en elev som omfattas av förlängd läroplikt kan läroämnena sammanslås till läroämneshelheter. Läroämneshelheter kan bildas av läroämnena som är gemensamma för alla och av valfria ämnen i enlighet med läroplanen.

Om eleven inte längre är i behov av specialundervisning skall beslut fattas om att han eller hon förs över till allmän undervisning.

5.d INDIVIDUELL PLAN FÖR HUR UNDERVISNINGEN SKALL ORDNAS

Varje elev som tagits in eller förts över till specialundervisning skall få en individuell plan för hur undervisningen skall ordnas (IP) som baserar sig på den godkända läroplanen. Syftet med den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas är att stödja elevens individuella läroprocess på lång sikt. I denna plan antecknas erfarenheter av de undervisningsarrangemang, handlingssätt och stödtjänster som varit stöd för elevens inläring och utveckling.

Bedömningen av eleven grundar sig på den allmänna lärokursen eller på den lärokurs som har fastställts för eleven i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas.

Den individuella planen görs upp i ett yrkesövergripande samarbete mellan elevens lärare, sakkunniga inom elevvården och i mån av möjlighet elevens vårdnadshavare.

Genomförandet av den individuella planen skall bedömas och följas upp regelbundet; i synnerhet då eleven övergår från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen, från en klass och skola till en annan under den grundläggande utbildningen och vid övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet.

5.e UNDERVISNING PER VERKSAMHETSOMRÅDE

Då undervisningen inte kan anordnas läroämnesvis enligt den uppgjorda lärokursen, på grund av att en elev har ett svårt handikapp eller en svår sjukdom, skall undervisningen ordnas så att den utgår från verksamhetsområden. De verksamhetsområden som hör till läroplanen är motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, färdigheter för dagliga rutiner och kognitiva färdigheter. I läroplanen skall verksamhetsområdena delas in i delområden.

6. STÖD FÖR ELEVENS VÄLMÅENDE

6.a Elevvård

Elevvården ingår i skolans verksamhet och är ett stöd för eleverna i fysiskt, psykiskt och socialt hänseende. Dess främsta uppgift är att stödja elevens sunda och balanserade utveckling så att en grogrund för god inläring byggs upp.

Elevvården är en angelägenhet för alla parter i skolan och den består av både klientarbete och frågor som berör hela skolsamfundet. Dess uppgift är att förebygga olika slag av krissituationer och att ta i där problem redan har uppstått. Arbetet gäller frågor som inlärningssvårigheter, mobbning, våld, störande uppträdande, uppföljning av frånavaro, mentalvård, rusmedel och olyckshändelser.

Riktlinjerna för arbetet dras upp i skolans elevvårdsgrupp, som består av psykologen eller kuratorn, hälsovårdaren, någon representant för lärarna och skolans ledare. Gruppen möts regelbundet för att komma överens om arbetsfördelning och praktiska frågor. Utgångspunkten är ett förtroligt samarbete mellan personalen i skolan och eleven och hans vårdnadshavare, men också med sakkunniga utanför skolan. Skolans ledare har huvudansvaret för elevvårdsarbetet.

6.b Andra stödåtgärder

Vid inlärningssvårigheter skall eleven i god tid få hjälp genom olika stödformer: resp. ämneslärare, speciallärare, skolpsykolog och kurator. Assistent anlitas vid behov. Ett samarbete med vårdnadshavarna är viktigt. Särskilt stöd i undervisningen behöver elever vars utveckling, tillväxt och inlärningsförutsättningar har försvagats och elever vars inlärningssvårigheter, psykiska och sociala tillstånd så kräver. Alla elever som är i behov av särskilt stöd kan ges stödundervisning enligt det som bestäms i kapitel 4. Eleven ges specialundervisning på deltid om enbart stödundervisning inte räcker. Om undervisning inte kan ges på annat sätt skall eleven föras över till specialundervisning. Lärokurserna, undervisningsarrangemangen och stödtjänsterna inom undervisningen fastställs då i en individuell plan, enligt det som nämns i 5.2.

7. SAMARBETE SOM STÖD FÖR UNDERVISNING OCH INLÄRNING

7. a SAMARBETE MELLAN HEM OCH SKOLA

Barnet och den unga lever samtidigt under inflytande av både hemmet och skolan. Vårdnadshavarna har det primära ansvaret för barnets och den ungas fostran. Skolan stöder hemmets fostringsuppgift och svarar för att fostra och undervisa eleven som en medlem av skolgemenskapen.

Vårdnadshavarna skall samarbeta med skolan så att de för sin del kan ta ansvar för sina barns målinriktade inlärning och skolgång. Samarbete mellan hemmet och skolan skall ske både på skol- och individnivå. Vårdnadshavarnas möjlighet att tillsammans med läraren och eleven delta i planeringen och utvärderingen av skolans arbete främjar samarbetet mellan hem och skola.

Vårdnadshavarna skall informeras om läroplanen, anordnandet av utbildningen, elevvården och om möjligheten att delta i samarbetet mellan hem och skola. Detta förutsätter information om vårdnadshavarnas, lärarens och elevens rättigheter och skyldigheter. I skolan fungerar en aktiv föräldraförening BOSS (Botby Svenska Skolförening).

För att underlätta övergångsperioden, ordnas i samråd med ungdomscentralen (Rastis), Folkhälsan och församlingen (Matteus) stödjande startverksamhet med uppföljning i början av årskurs sju. I slutskedet av den grundläggande utbildningen skall vårdnadshavarna informeras om frågor i anslutning till elevens vidareutbildning och om eventuella problem. Vid behov skall vårdnadshavarna också beredas möjlighet att diskutera dessa frågor med elevhandledaren och olika sakkunniga inom elevvården.

7.b Samarbete vid övergångar / skarvar i skolgången

- I distriktet samarbetar vi genom distriktsmöten
- Genom projektet enhetlig grundskola
- Genom turneringar mellan lågstadieskolorna och elever från högstadiets sjunde klass.
- Genom gemensamma lärare
- Genom bekantningsdag för eleverna i sjätte klassen

7.c Samarbete med närmiljön och andra förvaltningar

Botby högstadieskola samarbetar med Ungdomscentralen Rastis, Kulturcentralen STOA, Matteus församling, biblioteket i Östra centrum och Folkhälsan.

7.d Samarbete med arbetslivet

Eleverna får möjlighet att bekanta sig med arbetslivet genom studiebesök, prao, olika projekt och besök av representanter för olika yrkesgrupper.

7.e Internationellt samarbete

Internationellt samarbete sker genom olika projekt, i fall det ekonomiska läget medger.

8. UTVÄRDERING

8.a Utvärdering av elever

Elevbedömningen indelas i bedömning under studiernas gång och slutbedömning. Dessa har olika funktioner.

Bedömning under studiernas gång

Bedömningens uppgift

Bedömningens uppgift under studiernas gång är att handleda och sporra eleven i studierna och att beskriva hur eleven har nått de mål som ställts för fostran och lärande. Bedömningens syfte är att hjälpa eleven att bilda sig en realistisk uppfattning om sitt lärande och sin utveckling.

Principerna för bedömningen

- Bedömningen under studiernas gång skall grunda sig på mångsidig utvärdering. Bedömningen skall omfatta elevens lärande och framsteg på lärandets olika delområden, såväl hemarbete som arbete i klass. Vid bedömningen skall dess betydelse för lärandeprocessen beaktas. Elevens framsteg, arbete och uppförande skall bedömas i förhållande till målen i läroplanen och till profilerna för goda kunskaper.
- De obligatoriska ämnena och de valfria ämnena samt uppförande bedöms med siffervitsord enligt skalan 4-10. Vitsordet anger kunskapsnivån.
- Diplomarbete bedöms med godkänt (G) eller underkänt (U).

- Profilen för goda kunskaper och kriterierna för slutbedömningen definierar nationellt den kunskaps- och färdighetsnivå som utgör grund för bedömningen. Vid sifferbedömning definieras profilen för goda kunskaper till nivån för vitsordet åtta (8).
- Verbal bedömning, godkänt (G) och underkänt (U) kan användas enbart vid slutbedömningen i tillvalsspråk. En profil för goda kunskaper är uppgjord för slutbedömningen.
- Förutom genom läsårsbetygen ges eleven och vårdnadshavaren feedback om framstegen på olika sätt. Feedbacken kan ges i form av mellanbetyg, olika slags meddelanden, genom utvärderingssamtal eller på annat sätt.

Studiegång enligt årskurs

- Principerna för studiegång och uppflyttning från en årskurs till en annan har fastställts i 11 § i förordningen om grundläggande utbildning. I läroplanen specificeras reglerna för kvarstannande i årskursen.
- En elev som med godkänt resultat har fullgjort alla studier i olika läroämnen eller ämneshelheter som fastställts i läroplanen för årskursen flyttas upp till följande årskurs.
- En elev kan stanna kvar på en årskurs om hans eller hennes prestation har underkänts i ett eller flera ämnen som hör till årskursens lärokurs. I underkända ämnen skall eleven beredas möjlighet att visa att han eller hon har uppnått godkända kunskaper och färdigheter utan att delta i undervisningen. Efter läsårets slut ordnas ett tentamenstillfälle. Elev med godkända resultat uppflyttas till följande årskurs eller erhåller avgångsbetyg.
- En elev kan också flyttas upp till följande årskurs trots att han eller hon har underkända prestationer, om man bedömer att eleven kan klara av den följande årskursens studier med godkänt resultat.
- En elev kan också stanna kvar på en årskurs även om han eller hon inte har några underkända prestationer om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna skolframgång. Vårdnadshavaren skall då beredas möjlighet att bli hörd innan beslutet fattas. De tidigare prestationerna för årskursen upphör att gälla för en elev som stannar kvar på en årskurs.

Studiegång enligt eget studieprogram

- Eleven räknas som elev i nionde årskursen tills han eller hon har fullgjort alla lärokursen i den grundläggande utbildningen och fått avgångsbetyg eller läropliktsåldern nåtts och eleven avgått från skolan.

Läroämnen som bedöms

Alla läroämnen i den grundläggande utbildningen bedöms separat.

Bedömningen av arbetet

Bedömningen av arbetet utgör en del av bedömningen av elevens förmåga att lära sig. Den skall bygga på de mål som uppställts för arbetet i olika läroämnen. Bedömningen av arbetet gäller elevens förmåga att planera och genomföra sitt arbete. Vid bedömningen beaktas också hur ansvarsfullt eleven arbetar

och hur han eller hon fungerar i samarbete med andra. Bedömningen av arbetet ingår i bedömningen av läroämnet.

Bedömningen av uppförandet

Bedömningen av uppförandet grundar sig på elevens sätt att ta hänsyn till andra människor och till omgivningen och hur eleven följer regler och tar ansvar för sitt arbete. Uppförandet skall bedömas av alla lärare som undervisar eleven.

Elevens självvärdering

Elevens självvärderingsförmåga stöder självkännedomen och utvecklar studieförmågan. Målet är att elevens självkänsla förstärks och att eleven blir medveten om sina framsteg.

Bedömningen av elever som är i behov av särskilt stöd

- Vid bedömningen av en elev som inte tagits in eller förts över till specialundervisning skall lindriga inlärnings svårigheter beaktas. Vid bedömningen bör användas sådana metoder genom vilka eleven på bästa möjliga sätt kan påvisa sina kunskaper.
- Grunderna för bedömningen av en elev som tagits in eller förts över till specialundervisning fastställs i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas (IP) som görs upp för eleven.
- Om det i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas har bestämts att eleven skall genomgå den grundläggande utbildningen enligt den allmänna läroplanen skall elevens prestationer bedömas i relation till målen för den allmänna lärokursen och till profilerna för goda kunskaper.
- Om det i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas har bestämts att eleven i ett eller flera läroämnen studerar enligt en individuell lärokurs, bedöms elevens prestationer enligt de mål som fastställts för honom eller henne i den individuella planen. I sådana fall bedöms elevens kunskaper inte enligt de profiler för goda kunskaper som fastställts i grunderna för läroplanen. I läroämnen som studeras enligt en individuell lärokurs kan verbal bedömning användas i alla årskurser.

Bedömningen av elever med invandrabakgrund

Vid bedömningen av olika läroämnen för elever med invandrabakgrund skall elevens bakgrund och den kunskap i svenska som så småningom utvecklas beaktas. I bedömningen av eleven används mångsidiga, flexibla bedömningsmetoder som anpassats till elevens situation så att han eller hon kan visa sina kunskaper utan att avseende fästs vid eventuella brister i kunskaperna i svenska. Bedömningen av en elev med invandrabakgrund kan vara verbal under hela den grundläggande utbildningen med undantag av slutbedömningen.

Slutbedömning

Bedömningens uppgift

Syftet med slutbedömningen är att fastställa hur väl eleven har nått målen i de olika läroämnena i den grundläggande utbildningens lärokurs då studierna avslutas.

Principerna för bedömningen

- Slutbedömningen skall vara nationellt jämförbar och behandla eleverna på lika villkor. Slutvitsordet i varje gemensamt läroämne skall grunda sig på elevens kunskaper i slutskedet av den grundläggande utbildningen i årskurserna 8-9. För slutbedömningen har utarbetats kriterier för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen för alla gemensamma läroämnena. Elevens kunskaper bedöms utgående från kriterierna för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen, på basis av allt han eller hon på olika sätt visar.
- Om studierna i ett gemensamt ämne avslutas före den grundläggande utbildningens slutskede bedöms elevens kunskaper enligt de kriterier som fastställs för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen för läroämnet i fråga.
- I slutbedömningen ingår även en bedömning av arbetet i vitsordet för läroämnet. I kriterierna för slutbedömningen definieras nivån för de kunskaper och färdigheter som förutsätts för vitsordet åtta (8). Kriterierna för slutbedömningen har gjorts upp så att eleven får vitsordet åtta (8) om han eller hon i medeltal uppvisar de kunskaper som kriterierna i ämnet anger. En del ouppnådda kriterier kompenseras genom överträffad nivå för andra.
- Eleven har behjälpligt (5) uppnått de kunskaper och färdigheter som krävs i den grundläggande utbildningen om han eller hon åtminstone i någon mån kan uppvisa de kunskaper som kriterierna förutsätter.
- Om det i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas har bestämts att eleven i ett eller flera läroämnena studerar enligt en individuell lärokurs, bedöms elevens prestationer enligt de personliga mål som fastställts för honom eller henne i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas. I sådana fall bedöms elevens kunskaper inte enligt de kriterier för goda kunskaper som fastställs i grunderna för läroplanen.
- Slutbedömningen av en elev vars undervisning har ordnats enligt verksamhetsområde skall utgå från elevens personliga mål enligt den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas.

Läroämnena som bedöms

- Gemensamma läroämnena som vid slutet av den grundläggande utbildningen bedöms med siffror är modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, det första främmande språket, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi.

Betygsblanketterna

Skolan använder sig av de gemensamma betygsblanketter som utarbetats av svenska linjen. Blanketterna följer de stadganden om betyg som finns i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen år 2004.

Betyg

Elevers betyg är offentliga handlingar.

Betyg som används inom den grundläggande utbildningen

Inom den grundläggande utbildningen används följande betyg

1. Läsårsbetyg
2. Mellanbetyg
3. Skiljebetyg

- Ett läsårsbetyg skall ges eleven i slutet av läsåret. Under läsårets gång ges mellanbetyg vid slutet av de två första perioderna. Bedömningen är kumulativ.
- Skiljebetyg ges till en elev som byter skola, som avgår från den grundläggande utbildningen eller som inte under sin läropliktstid har fullgjort läroplikten. Skiljebetyget skall åtföljas av en bilaga med uppgifter om den timfördelning som iakttagits i skolan. På skiljebetyget skall inte antecknas något omdöme om elevens uppförande.
- Om en elev får undervisning i sin egen religion antecknas bedömningen i betyget om undervisningen i fråga har meddelats av anordnaren av den grundläggande utbildningen. Vitsord som eventuellt erhållits från undervisning som meddelats av något religiöst samfund antecknas inte i betyget.
- Om undervisningen på minst hälften av elevens lektioner har getts på något annat språk än skolans undervisningsspråk skall på betyget nämnas vilket språk som använts i undervisningen och vilken läroämne som undervisats på detta språk.
- Om det i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas har bestämts att eleven skall studera enligt individuella lärokurs förser siffrivitsordet med en asterisk (*). I punkten tilläggsuppgifter på betyget görs en notering om att eleven har studerat de läroämnena som är försedda med asterisk (*) enligt en individuell lärokurs som preciserats i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas.

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

- Avgångsbetyg ges, då den grundläggande utbildningen avslutas, till en elev vars prestationer i alla ämnen som bedöms med siffervitsord är minst hjälpliga.
- Om eleven byter ut ett valfritt ämne mot ett annat antecknas på avgångsbetyget namnet på båda de valfria ämnena antalet genomgångna årsveckotimmar. Det valfria ämne som är ofullbordat bedöms med anteckningen "deltagit". Det nya valfria ämnet bedöms antingen med siffervitsord eller med anteckningen "godkänd", beroende på antalet årsveckotimmar.
- Om elevens vårdnadshavare anholder skriftligt om att siffervitsord i språk som studeras som valfritt språk inte skall antecknas på avgångsbetyget, utelämnas vitsordet och på betyget antecknas "godkänd". Det andra inhemska språket undervisas dock som ett gemensamt läroämne och det bedöms med siffror.
- Till avgångsbetyget kan höra bilagor, till exempel en bedömning av elevens uppförande.
- Om en elev får undervisning i sin egen religion antecknas bedömningen i avgångsbetyget om undervisningen i fråga har meddelats av anordnaren av den grundläggande utbildningen. Vitsord som eventuellt erhållits från undervisning som meddelats av något religiöst samfund antecknas inte i avgångsbetyget.
- På avgångsbetyget görs en anteckning om vilket språk som har använts i undervisningen i ett läroämne om sammanlagt minst hälften av lektionerna i något läroämne i den grundläggande utbildningens slutskede har hållits på något annat språk än på skolans undervisningsspråk.
- Om eleven studerar enligt individuella lärokurser kan också slutbedömningen vara verbal. Dessa läroämnen kan också bedömas med siffror på avgångsbetyget. Såväl siffervitsordet som den verbala bedömningen förses då med en asterisk (*). I punkten tilläggsuppgifter på betyget görs en anteckning om att eleven har studerat de läroämnen som är försedda med asterisk (*) enligt en individuell lärokurs som preciserats i den individuella planen för hur undervisningen skall ordnas.
- En elev i nionde årskursen tilldelas vid behov ett mellanbetyg för ansökan till fortsatta studier. På betyget antecknas en bedömning av elevens kunskaper på samma grunder som avgångsbetyget.

8.b Utvärdering av skolans verksamhet

- Eleverna utvärderar inom de olika ämnena
 - skriftligt och muntligt för respektive lärare
- Lärarna två gånger i året
 - under utvärderingsmöten
 - skriftligt och muntligt

- Direktionen en gång per år
 - under utvärderingsmöte
 - skriftligt och muntligt
- Föräldrarna
 - skriftligt på en av skolan utarbetad blankett

9 MÅLEN FÖR OCH INNEHÅLLET I UNDERVISNINGEN

9.a Temahelheter och helhetsundervisning

9.1 Att växa som människa

Syftet med temaområdet Att växa som människa, som genomsyrar hela undervisningen, är att stödja elevens hela utveckling och ge eleven verktyg att klara sig i livet. Målet är att skapa en uppväxtmiljö där eleven tryggt kan forma sin egen identitet samt växa till en fördragsam och jämlik samhällsmedlem.

MÅL

Eleven skall

- lära sig att förstå sin fysiska, psykiska och sociala tillväxt och sin unika individualitet
- lära sig bedöma det etiska i sitt handlande och att känna igen vad som är rätt och fel
- lära sig att förstå vad estetiska upplevelser betyder för livskvaliteten
- lära sig att ta ansvar för sin egen inläring
- lära sig att verka som medlem i en grupp och i en gemenskap.

CENTRALT INNEHÅLL

- rättvisa, jämlikhet och miljömedvetenhet
- estetiska upplevelser och tolkningar av dessa
- inlärningsfärdigheter och långsiktig, målinriktad självutveckling
- att vara ärlig, ta hänsyn till andra

- rättigheter, skyldigheter och ansvar som gruppmedlem samt olika arbetsformer.

9.2 KULTURELL IDENTITET OCH INTERNATIONALISM

Skolan värnar om den finlandssvenska och den finska kulturen för att förstärka elevens identitet och självkänsla, vilket hjälper eleven att bättre förstå främmande kulturer.

MÅL

Eleven skall

- lära sig att känna och uppskatta sitt eget språk samt sin egen kultur med alla dess särdrag
- uppskatta sina rötter och föra kulturarvet vidare
- bekanta sig med andra kulturer för att bättre fungera i ett mångkulturellt samhälle och i internationellt samarbete

CENTRALT INNEHÅLL

- Helsingfors
- finlandssvenska traditioner
- den finlandssvenska och finska kulturen
- det nordiska och europeiska kulturarvet
- andra kulturer och kulturell mångfald
- mänskliga rättigheter och tolerans gentemot främmande kulturer
- internationalism och internationell växelverkan

9.3 KOMMUNIKATION OCH MEDIEKUNSKAP

MÅL

Eleven skall

- lära sig grundläggande färdigheter i kommunikation och utvecklas till en mångsidig och ansvarsfull kommunikatör och medieanvändare

- lära sig att tolka medier på ett analytiskt sätt och känna igen kommunikationens etiska och estetiska värden
- lära sig kommunikation som kännetecknas av deltagande, interaktion och effektivitet
- lära sig att använda olika slag av medier och medieteknik.

CENTRALT INNEHÅLL

- Använda ett ordbehandlingsprogram.
- Använda Internet och e-post. Tillämpningen av datalagstiftningen. Förstå vad som menas med upphovsrätt och plagiat. Jämföra information från olika källor.
- Använda ett presentationsprogram för visning på bildskärm/ filmduk för olika målgrupper samt utföra enkla handgrepp med grafik och animationer.
- Samarbete med lokala medier samt mediernas uttrycksmöjligheter i skriftliga och muntliga presentationer och föredrag.
- Träna upp förmågan att utnyttja användarprogram i olika läroämnen och under-visningssituationer.
- Utnyttja skolans handbibliotek och uppslagsverk.
- Tillämpa webbaserade inlärningsmiljöer.

9.4 DELTAGANDE, DEMOKRATI OCH ENTREPRENÖRSKAP

Syftet med temaområdet Deltagande, demokrati och entreprenörskap är att hjälpa eleverna se samhället ur olika synvinklar, att utveckla de färdigheter som eleverna behöver för att delta i samhällsverksamhet samt att skapa en grund för entreprenörmässigt handlande. Skolans miljö och verksamhet skall uppmuntra eleverna att bli självständiga, företagsamma, målmedvetna, samarbetskunniga och deltagande medborgare.

Mål för undervisningen

Eleven skall

- lära sig att förstå skolgemenskapens, den offentliga sektorns, näringslivets och olika organisationers betydelse, verksamhetsformer och behov och att se detta ur ett samhällsnyttigt perspektiv
- lära sig att bilda sig en egen uppfattning i olika frågor genom att utnyttja olika slags expertis
- lära sig att delta på ett ändamålsenligt sätt och att ta ansvar för skötseln av gemensamma angelägenheter i sitt skolsamfund och i närsamhället
- lära sig att möta och hantera förändringar, osäkerhet och konflikter, att handla på lång sikt för att nå ett mål samt att bedöma hur effektiv en verksamhet är
- lära sig färdigheter för ett inre entreprenörskap och att lära känna företagsverksamhet.

Centralt innehåll

- grundläggande kunskaper om skolsamfundets, den offentliga sektorns, näringslivets och olika organisationers verksamhet och arbetsfördelning
- olika sätt att delta och påverka i demokratin
- att bilda nätverk för att främja den egna och den gemensamma välfärden
- att delta och påverka i den egna skolan och livsmiljön samt bedöma verkningarna av sitt eget handlande
- företagsamhet och dess betydelse, baskunskaper om företagsamhet som yrke samt att stifta bekantskap med företagsverksamhet.

Temahelheten i olika ämnen och i skolans verksamhet

Eleverna väljer årligen representanter till skolans elevkårstyrelse. I elevkåren behandlas för eleverna aktuella frågor. Genom detta lär sig eleverna mötesteknik och hur den demokratiska processen fungerar i praktiken. Mötesteknik behandlas och övas också på lektioner i modersmål och samhällslära. Skolans elever får delta i skuggval när kommunal- och andra val ordnas.

I ämnen som samhällslära, miljökunskap och huslig ekonomi görs eleverna medvetna om sitt ansvar för miljön och sina konsumtionsvanor. Privatekonomins grunder tas upp i t.ex. huslig ekonomi och samhällslära. Samhällsekonomins grunder behandlas i samhällslära. I elevhandledningen strävar man till att eleverna lär sig planera sina studier och sätta upp mål för sin framtid. Vi använder i olika ämnen elevaktiverande undervisningsmetoder.

9.5 ANSVAR FÖR MILJÖ, VÄLFÄRD OCH EN HÅLLBAR UTVECKLING

MÅL

Eleven skall

- lära sig att förstå att de egna konsumtionsvanorna har konsekvenser för den lokala, nationella och globala miljön på det ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella planet
- lära sig att handla konsekvent så att principen för den hållbara utvecklingen stöds

CENTRALT INNEHÅLL

- miljövärden
- hållbar livsstil
- konsumtionsbeteende
- konsumentens möjligheter
- framtidsutsikter

VERKSAMHETSKULTUREN INOM SKOLAN

Avfallssortering

- pappersavfall; papper, kartong, papp
- bioavfall, metall, glas
- miljöfarligt avfall

Undervisningsmaterial

- dubbelsidiga kopior tas alltid då det är möjligt
- onödiga kopior och datautskrifter undviks
- läroböcker återanvänds

Arbetshälsa

- trivsel och social samvaro
- samarbete
- konflikthantering
- ansvar
- arbetsbörda

9.6 TRYGGHET OCH TRAFIKKUNSKAP

Syftet med temaområdet "Trygghet och trafikkunskap" är att lära eleven att inse trygghetens fysiska, psykiska och sociala dimensioner samt att handleda eleven till ett ansvarsfullt beteende. Den grundläggande utbildningen skall ge eleven färdigheter som hör samman med åldern för att verka trygghetsfrämjande i olika verksamhetsmiljöer och situationer.

MÅL

Eleven lär sig

- att känna igen säkerhets- och hälsorisker, att förutse och undvika farliga situationer samt att handla på ett sätt som främjar hälsa och trygghet
- att främja icke – våld och handla konstruktivt i mobbningssituationer
- att handla ändamålsenligt i olycksfall – och krissituationer
- att bete sig ansvarsfullt och tryggt i trafiken
- att påverka säkerheten i trafikmiljön och andra verksamhetsmiljöer
- att känna samhällets välfärdstjänster.

CENTRALT INNEHÅLL

- att skydda sig mot olyckor, rusmedel och kriminalitet i den egna livsmiljön
- arbetssäkerhet och miljöskydd
- handlingsmodeller som främjar hälsa, trygghet, icke – våld och fred
- våldets dimensioner i närmiljön och samhället
- centrala trafikregler och olika slags trafikmiljöer
- trafikbeteende som tar hänsyn till andra, säkerhet och säkerhetsanordningar i trafikmiljön
- att kartlägga farliga ställen i närmiljön och att förbättra säkerheten
- främjande av trygghet genom samarbetet mellan hem och skola

Ovanstående är integrerat i skolans olika läroämnen och verksamhetsplan.

9.7 MÄNNISKAN OCH TEKNOLOGIN

Skolan vill hjälpa eleven att förstå människans beroende av den moderna teknologin och att se teknologins betydelse i vårt vardagsliv.

Skolan skall ge baskunskaper om teknologin, dess utveckling och inflytande, ge handledning i förnuftiga val och väcka frågor om etik moral och jämlikhet i anknytning till teknologin. Skolan skall utveckla förmågan att använda och förstå verksamhetsprinciperna för olika redskap, apparater och maskiner

MÅL

Eleven skall

- förstå sambanden mellan olika vetenskapliga kunskaper, lära sig förstå teknologiska processer
- vara förberedd att ta ställning till framtidens teknologiska och informationstekniska lösningar med hänsyn till livets fortbestånd.

CENTRALT INNEHÅLL

- sambanden mellan naturvetenskaplig kunskap, andra vetenskapsområden och teknologin klargörs
- framstegen inom teknologin och informationstekniken och deras betydelse för samhället belyses
- etiska och moraliska frågor samt jämlikhetsaspekter inom teknologi och informationsteknik problematiseras
- teknologins och informationsteknikens betydelse i vardagslivet diskuteras.

9.b Ämnen och ämneshelheter: mål, innehåll, arbetssätt och utvärdering

9.1 MODERSMÅL OCH LITTERATUR

Lyssna:

Mål: Eleven skall kunna utveckla en säkerhet i kommunikationssituation, få sådana sociala färdigheter att hon ställer sig positivt till att diskutera och visa respekt gentemot de övriga deltagarna.

Årskurs 7

Innehåll: Via olika muntliga övningar i klassrumssituation, t.ex. individuella, parvisa och gruppvisa.

Årskurs 8

Innehåll: Kommunikationsprocessen fortsätter så att eleven utvecklar ett självständigt och kritiskt tänkande. Tillämpningen sker med stöd av aktuella texter som eleverna tar ställning till.

Årskurs 9

Innehåll: Eleven övar sig i diskussionsteknik med stöd av såväl argumentation som lyhördhet. Olika slag av övningar i retorik.

Läsa

Mål: Eleven skall utveckla sin läsförmåga och utöka sitt ordförråd samt lära sig att behändigt använda sig av och söka information genom olika texter, litteratur och social media. Dessutom lär sig eleven använda allmänna bibliotek och utnyttja skolans litteraturutbud och virtuella uppslagsverk.

Årskurs 7

Innehåll: Vi läser och behandlar t.ex. sagor, lyrik, tidningar och ungdomslitteratur.

Årskurs 8

Innehåll: För att få en uppfattning om de nordiska språken skall eleven bekanta sig med t.ex. tidningstexter, litteratur för unga vuxna och lyrik. Dessutom bekantar sig eleven med finlandssvenska författare inom t ex genren detektivromaner.

Årskurs 9

Innehåll: Eleven bekantar sig med världslitteratur med tyngdpunkt på klassisk litteratur med speciell fokus på noveller. Dessutom fördjupas den finlandssvenska litteraturen.

Skriva

Mål: Eleven lär sig varierande språkbruk i tal och skrift för att individuellt våga uttrycka sig och lugnt och positivt kunna agera mottagande part.

Årskurs 7

Innehåll: Det lästa, sedda och talade återkommer i olika skrivövningar och uppsatser där rättskrivning och språkriktighet övas. Eleverna skriver t.ex. sagosamling, brev och referat samt tillämpar processkrivning. Eleverna lär sig skilja mellan det talade och skrivna språket.

Årskurs 8

Innehåll: Eleven skall genom olika övningar utveckla sitt ordförråd och lära sig att planera och strukturera sitt skrivarbete, som kan bestå av ett längre projektarbete t.ex. integrerat med andra ämnen. Arbetet grundar sig på ett valfritt ämne. Skrivövningar utökas t.ex. med faktauppsatser och protokoll.

Årskurs 9

Innehåll: Eleven skall stifta bekantskap med olika stilriktningar, t.ex. genom att skriva objektiva och ställningstagande texter samt materialbaserade essäer. Eleverna tränas i att omsätta ett analytiskt tänkande i ord genom tillämpningar i såväl litteraturanals som filmanalys.

Tala

Mål: Eleven skall lära sig språkets struktur och grammatik.

Årskurs 7

Innehåll: Språkets struktur övas och eleven blir bekant med språkets varieteter genom litteratur. De muntliga färdigheterna övas via en mångfald av övningar och anföranden.

Årskurs 8

Innehåll: För eleven viktiga och aktuella ämnen debatteras, mötes- och diskussionsteknik tränas. Samtal kring de lästa böckerna och texterna samt muntliga referat och recensioner.

Årskurs 9

Innehåll: Eleven fortsätter att utveckla sitt självständiga och kritiska tänkande. Detta sker t.ex. genom massmediekunskap och olika slag av diskussioner. Genom att debattera med ett klart syfte lär sig eleven att tala klart och redigt. Skönlitteraturens vs facklitteraturens betydelse för samhällelig mediepåverkan berörs. Eleverna tränas i etikett om socialt umgänge mellan människor och inom social media.

I alla årskurser ingår enligt elevernas mognad följande:

Språkkännedom (grammatik, språkriktighet), språkhistoria och litteraturhistoria.

Så många delområden som möjligt ingår i olika arbeten i modersmål.

Litteratur, uppsatsämnen, diskussionsämnen väljs och viktiga händelser uppmärksammas så att eleven får möjlighet att växa som människa och den kulturella identiteten förstärks.

Genom dessa tyngdpunktsområden förstärks elevens förståelse för andra kulturer. Denna ansats bidrar till ett socialt engagemang som underlättar övergången för eleven till andra stadiets utbildning.

Utvärdering

I alla årskurser utvärderas eleven i alla fyra delmoment; lyssna, läsa, skriva och tala.

Lyssna: Att lyssna på läraren, på klasskamraters föredrag, på varandra i par- och grupparbeten, olika samlingar, vid olika fester i skolan...

Läsa: Förmåga att förstå texter, respons på presentationer och skrivarbeten (bl.a. skriftliga referat och recensioner).

Skriva: Skrivna arbeten (bl.a. essäer, uppsatser, referat, recensioner, resuméer och dramaövningar)

Tala: Att kunna ge respons på det lyssnade, lästa och skrivna, bl.a. diskussioner, samtal, presentationer och dramaövningar.

9.2 FINSKA SOM A1-SPRÅK

ÅRSKURSERNA 7–9

I årskurserna 7–9 utvidgas ordförrådet och strukturbehärsknigen så att eleverna förstår även längre texter av olika slag och kan uttrycka sina tankar, behov och önskemål utförligare på finska, också i formella situationer. Samtidigt förbättras skrivförmågan, den allmänna språkförmågan samt samhälls- och kulturkännedom med anknytning till läroplanens allmänna temaområden och undervisningen i andra ämnen.

MÅL

Vid den grundläggande utbildningens slut skall eleverna utöver ovanstående:

- kunna följa med även ett autentiskt samtal på finska om bekanta ämnen, om det inte förs i mycket snabbt tempo eller är speciellt vårdslöst eller dialektalt, samt även våga delta i samtalet
- förstå huvudinnehållet och viktiga detaljer även i längre berättelser, dialoger och sakterter, anvisningar och telefonsamtal om bekanta ämnen, kunna reagera på sådana och redogöra för huvudinnehållet i dem
- visa att de förstår huvudinnehållet i finska nyheter och väderrapporter, reklam och sådana program eller lätta artiklar som är viktiga eller intresserar dem
- reda sig i tal i alldagliga servicesituationer och kunna uttrycka sina önskemål i dem, samt vid behov kunna förklara en sak noggrannare och säga sin mening om den
- skriva meddelanden och brev, korta berättelser, sammandrag och åsikter om personliga och alldagliga ämnen, samt med hjälp av ordbok kunna översätta enkla meningar eller en kort text om ett bekant ämne både från och till finska
- uppvisa grundläggande kännedom om realia och finsk kultur, kunna ta del av lätta skönlitterära texter samt ha en uppfattning om språkets särdrag i jämförelse med svenskan
- uppvisa grundläggande kännedom om olika uttryckssätt i formella och informella situationer

CENTRALT INNEHÅLL

Åk 7

Situationer och ämnesområden

- vardagslivet, skolan och personligt umgänge
- fritid, resor och geografi
- användningen av telefon, e-post och Internet
- lättläst finsk litteratur

Strukturer

- ljudläran
- ordklasser
- kasus
- den grundläggande verbläran
- stadiesväxling
- possessivsuffix

Åk 8

Situationer och ämnesområden

- hobbyer
- hälsa och sjukvård
- trafik
- massmedier; deltagande i Aikakauslehtiviikko
- eleven gör ett mer omfattande föredrag utgående från sitt eget intresse

Strukturer

- pluralböjningen av nomen
- pronomen
- de vanligaste satsdelarna (grundreglerna för finskans subjekt och objekt)
- infinitiv III
- olika sätt att uttrycka villkor, möjlighet och nödvändighet (konditionalis, potentialis, imperativ)
- adjektivens och adverbens komparation och böjning

Åk 9

Situationer och ämnesområden

- idrott
- natur och miljövård
- handel och service, konsumtion
- arbete och teknik

- det finska språkets ursprung och dess släktspråk
- finsk kultur (t.ex. byggnadskonst, finsk design, litteratur, musik)

Strukturer

- de passiva verbformerna
- particip
- räkneord
- unipersonella uttryck
- de vanligaste satsmotsvarigheterna så mycket att eleverna kan förstå autentisk text

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Enligt den europeiska nivåskalan (bilaga):

Hörförståelse	Tal	Läsförståelse	Skrift
B1.1		A2.2	B1.1
			A2.2

I årskurserna 7–9 bedöms även skilt läsförståelseförmågan, förmågan att skriva korta texter samt också intresset för finskan och de uppnådda insikterna om landet och den nationella kulturen. I bedömningen tas både under och efter högstadiet hänsyn även till elevernas förmåga att studera och lära sig språket samt till deras arbetssätt och kommunikationsförmåga.

9.3 MODERSMÅLSINRIKTAD FINSKA SOM A-1 SPRÅK

MÅL FÖR ÅRSKURSERNA 7-9

Målet för den modersmålsinriktade finskundervisningen i årskurserna 7–9 är att de tvåspråkiga eleverna:

- fördjupar sin språkmedvetenhet och språkkännedom, så att de kan analysera, förbättra, utveckla och variera sitt språk i tal och skrift
- kan samtala naturligt och nyanserat på finska även om ämnen utöver de alldagliga, hålla korta anföranden och referera händelser och berättelser
- kan läsa även längre och kortare sakter och skönlitterära texter av olika slag, reflektera över innehållet i dem samt förklara innebörden av idiomatiska ord och uttryck
- kan disponera och skriva berättelser och redogörelser på finska, samt enligt anvisningar rätta och förbättra framställningen
- kan följa händelser och aktuella frågor i samhället både på svenska och finska via massmedierna samt redogöra för och ta ställning till det som de har läst eller hört
- har läst några finska böcker och är intresserade av att läsa mera för åldern lämplig litteratur samt kan berätta något om det speciellt finska kulturarvet i litteraturen, konsten och musiken.

CENTRALT INNEHÅLL

ÅK 7

Ämnesområden

- hälsa och umgänge
- användning av telefon, e-post och Internet
- litteratur
- fritid och idrott

Strukturer

- ordklasserna
- kasusformerna
- verbens tempus (aktiv och passiv)
- mening och sats, huvudsats och olika bisatser
- skriv- och förkortningsregler
- att disponera, bearbeta och korrigera texter
- bokrecension
- språkvård

ÅK 8

Ämnesområden

- kultur och kända finländare
- finsk film
- genrer och stilarter
- massmedia och samhälle
- Kalevala

Strukturer

- olika modus
- att disponera, bearbeta och korrigera texter: referat
- formella och informella talsituationer
- föredrag
- språkvård

ÅK 9

Ämnesområden

- natur- och miljökunskap
- handel och service
- yrken och utbildning
- litteratur
- finska skriftspråkets utveckling
- dialekter
- släktspråken

Strukturer

- infinitiver och unipersonella uttryck
- particip

- språkvård
- att disponera, bearbeta och korrigera texter
- muntligt föredrag
- satsmotsvarigheter

Temahelheterna

1. Att växa som människa

Temat att växa som människa ingår i varje lektion. Eleverna skall lära sig att ta hänsyn till andra och att behärska sitt språkbruk och uppförande. Moraliska frågor och empati diskuteras på lektionerna i samband med läsning av faktatexter eller skönlitteratur, och dylika teman ingår också i skrivuppgifter.

2. Kulturell identitet och internationalism

På lektionerna behandlar vi finsk kultur och diskuterar skillnader mellan finnar och finlandssvenskar. Eleverna reflekterar över sin språkliga och kulturella identitet. Identitets- och toleransfrågor behandlas i samband med olika texter och skrivuppgifter.

3. Kommunikation och mediekunskap

Att tala och att lyssna samt att läsa och att skriva ingår i varje lektion. Massmedier behandlas även explicit i de olika årskurserna. Eleverna skall lära sig att använda olika medier och att inse de olika mediernas särdrag. Hit hör även mediekritik.

4. Deltagande, demokrati och entreprenörskap

Eleverna uppmanas redan i början till att utveckla sin studieteknik och ta ansvar för sin inlärningsprocess. De uppmuntras till att vara aktiva och ta initiativ. Samhälleliga frågor diskuteras på lektioner t.ex. i samband med tidningsveckan i åk. 8.

5. Ansvar för miljö, välfärd och hållbar utveckling

Temat miljö och hållbar utveckling behandlas i samband med referat och föredrag. Elever kan t.ex. hålla föredrag om miljöfrågor och referera artiklar som behandlar temat. Hållbar utveckling ingår också i klassrumsrutinerna. Välfärdsfrågor kan även behandlas i samband med tidningsveckan.

6. Trygghet och trafikkunskap

Trygghet och trafikkunskap kan behandlas i samband med olika texter och skrivövningar eller som diskussionstema i klassen.

7. Människan och teknologin

Teknologins utveckling och människans relation till teknologin kan vara tema för diskussion, uppsats eller t.ex. läsförståelseuppgift. Temat kan också behandlas i samband med användningen av Internet.

9.4 FINSKA SOM B-SPRÅK

Denna lärokurs är avsedd för elever som inte påbörjat studierna i finska som A-språk i årskurserna 3-6. Huvudsyftet med den är att eleverna skall lära sig åtminstone hjälpligt förstå finska i alldagliga situationer, samt även kunna och våga uttrycka sig i sådana. Samtidigt läggs grunden för fortsatta studier i finska och ges kännedom om finska sedvänjor och finsk kultur. Både i gymnasiet och i den grundläggande yrkesutbildningen finns det en påbyggnad på denna lärokurs.

ÅRSKURSERNA 7-9

MÅL

Efter genomgångna studier på B-nivå i den grundläggande utbildningen skall eleverna

- förstå personliga frågor och enkla samtal på finska i vardagssituationer, kunna reagera och svara, samt berätta om sig själva och samtala om de motiv som behandlats
- förstå korta texter och textfragment, t.ex. korta berättelser, dialoger, skyltar och reklam om alldagliga ting, samt åtminstone med hjälp av lexikon kunna ta reda på huvudinnehållet i notiser och rubriker i massmedierna, kunna skriva personliga meddelanden, korta svar och berättelser i anslutning till lärokursens teman med nöjaktig behärskning av högfrekventa ord och de viktigaste inlärdas basstrukturerna
- i anslutning till ovanstående ådagalägga grundläggande kännedom om finska sedvänjor och realia samt visa en positiv attityd till språket och vilja lära sig mera.

CENTRALT INNEHÅLL

ÅK 7

Ämnesområden och situationer

- umgänge, känslor och grundläggande språkfunktioner särskilt i tal, t.ex. att hälsa, tacka, fråga, svara, visa, önska, berätta och uttrycka sin åsikt
- personer, platser, egenskaper, tider och händelser i hem, skola och närmiljö

Strukturer

- frågor och svar, jakande och nekande sats samt grundreglerna för objektet
- verböjningen i presens
- kasusböjningen i singularis (delvis)
- frågeord och vanliga pronomina

ÅK 8

Ämnesområden och situationer

- föda och hälsa
- idrott och intressen

Strukturer

- verbböjningen i imperfekt
- partitiv pluralis

ÅK 9

Ämnesområden och situationer

- trafik, servicesituationer, pris och redskap
- natur och platser i Finland

Strukturer

- olika sätt att uttrycka önskningar och befallningar
- infinitiv I med modala hjälpverb
- fraser med konditionalis
- fraser med infinitiv III

9.5 ENGELSKA SOM A2-SPRÅK

ÅRSKURSERNA 7-9

Undervisningens uppgift är att få elevens språkfärdighet att utsträcka sig till mera krävande sociala situationer samt till områdena fritidssysselsättningar, tjänster och den offentliga sektorn. Det skrivna språkets andel i undervisningen ökar något. Elevens förmåga att verka så som den främmande kulturen förutsätter ökar och han eller hon skaffar sig ytterligare strategier som är utmärkande för språkstudier.

MÅL

Språk

Eleven skall

- kunna kommunicera i vardagliga situationer med gott uttal och god intonation
- kunna både tillägna sig och producera texter av olika slag, vid behov med stöd av hjälpmedel.
- kunna behärska de centrala strukturerna
- ha ett relativt nyanserat språk och inse skillnaden mellan talspråk och skriftspråk
- läsa texter som kräver bredare allmänbildning

Kulturell kompetens

Eleven skall

- lära sig att jämföra sin egen kultur med kulturen i de engelskspråkiga länderna
- lära sig kommunicera på ett naturligt sätt enligt målkulturen
- kunna berätta om den finländska kulturen på engelska

Inlärningsfärdigheter

Eleven skall

- ta ansvar för sin egen inlärnin g både hemma och i klassen genom att göra läxor, ge kamraterna arbetsro och delta aktivt i undervisningen
- våga använda nya ord och uttryck samt försöka sluta sig till ordens och uttryckens betydelser av sammanhanget
- lära sig att självständigt utnyttja läroboken, ordboken och andra källor
- lära sig att använda informationsteknik som hjälpmedel för språkinläringen
- lära sig att bedöma sitt arbete och sin språkfärdighet i förhållande till de givna målen
- lära sig att kompensera bristfälliga språkkunskaper genom att kringgå eller omskriva det han eller hon vill ha sagt
- ges möjlighet att arbeta på egen nivå och i egen takt
- pröva på olika arbetssätt och försöka hitta sin inlärnin gsstil

ÅK 7

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- jag och min familj
- fritidsintressen
- skolvärlden
- den engelskspråkiga världen (England, Skottland, Wales)
- traditioner (Halloween, julen, St Patrick's Day, påsken)
- mat och hälsa
- engelskspråkig litteratur

Strukturer

- imperfekt
- perfekt
- pluskvamperfekt
- pluralbildning av substantiv
- pronomen
- användning av stor bokstav
- fonetik

Kommunikationsstrategier

- att inleda, upprätthålla och avsluta ett samtal på ett sätt som är naturligt i de engelsktalande länderna
- skillnaden mellan finländska kommunikationsstrategier och motsvarande i de engelsktalande länderna
- kroppsspråk

UTVÄRDERING

Elevers färdigheter i engelska utvärderas bl.a. genom:

- timaktivitet
- förhör

- muntliga och skriftliga prov
- uppsatser
- diktamen
- grupparbeten och projekt
- muntliga föredrag
- högläsning

ÅK 8

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- som turist i London
- USA och Kanada
- traditioner (Guy Fawkes Night ,Thanksgiving, Valentine's Day)
- vänskap och kärlek
- mediakunskap
- engelskspråkig litteratur

Strukturer

- genitiv
- pronomen
- adjektivet och dess komparation
- adverbet och dess komparation
- prepositioner
- futurum
- repetition av tempus
- brittisk och amerikansk engelska

Kommunikationsstrategier

- ytterligare verbala och non-verbala kommunikationsstrategier för att underlätta kommunikationen.

UTVÄRDERING

Elevens färdigheter i engelska utvärderas bl.a. genom:

- timaktivitet
- förhör
- muntliga och skriftliga prov
- uppsatser
- recensioner
- grupparbeten och projekt
- muntliga föredrag

ÅK 9

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- Irland
- Australien
- kultur och traditioner i Finland
- att växa som människa
- studie- och arbetsliv
- mediakunskap
- miljöfrågor
- mänskliga rättigheter
- djurens rättigheter

Strukturer

- modala hjälpverb
- passiv
- avvikande numerus
- nationalitetsord
- artiklarnas användning
- idiomatiska uttryck
- ordbildning

Kommunikationsstrategier

- verbala och non-verbala kommunikationsstrategier i de engelskspråkiga länderna

UTVÄRDERING

Elevens färdigheter i engelska utvärderas bl.a. genom:

- timaktivitet
- förhör
- prov
- uppsatser
- grupparbeten och projekt
- recensioner
- muntliga föredrag

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Språk

Nivån för språkkunskaper i årskurs 9 enligt nivåbeskrivningsskalan (bilaga 2)

Hörförståelse

Tal

Läsförståelse Skrift

B1.1

A2.2

B1.1

A2.2

Kulturell kompetens

Eleven känner till relationer, skillnader och likheter mellan sin egen kultur och den främmande kulturen samt deras historiska ursprung

Inlärningsfärdigheter

Eleven använder regelbundet arbetssätt som är typiska för språkstudier. Han eller hon har insett att språkinläringen förutsätter ihärdig kommunikativ träning.

9.6 TYSKA SOM A2-SPRÅK

ÅRSKURSERNA 7–9

Undervisningens uppgift är att få elevens språkfärdighet att utsträcka sig till mera krävande sociala situationer, som till exempel fritidssysselsättningar, tjänster och den offentliga sektorn.

Det skrivna språkets andel i undervisningen ökar något. Elevens förmåga att verka så som den främmande kulturen förutsätter ökar och han eller hon skaffar sig ytterligare strategier som är utmärkande för språkstudier.

MÅL

Språkfärdighet

Eleven skall

- lära sig att förstå tydligt standardspråk i tal och skrift
- lära sig att klara sig i diskussioner om vardagliga och bekanta ämnen
- lära sig att berätta muntligt och skriftligt om dem.

Kulturell kompetens

Eleven skall

- lära sig att jämföra sin egen kultur med den främmande kulturen och uppskatta dessa
- lära sig att kommunicera och handla i alldagliga situationer på ett sätt som är accepterat i den främmande kulturen
- lära sig att känna sina egna kulturella rötter

Inlärningsfärdigheter

Eleven skall

- ta ansvar för sin egen inläring både hemma och i klassen genom att göra läxor, ge kamraterna arbetsro och delta aktivt i språkundervisningen
- lära sig att behärska arbetssätt och inlärningsstrategier som är typiska för språkstudier, såsom att sluta sig till ordens och uttryckens betydelser av sammanhanget och utnyttja det som han eller hon har lärt sig i modersmålet
- lära sig att kompensera bristfälliga språkkunskaper till exempel genom att omskriva det han eller hon vill ha sagt
- lära sig att utnyttja data- och kommunikationsteknik i sina språkstudier
- lära sig att bedöma sitt arbete och olika områden i sin språkfärdighet i förhållande till uppställda mål och att vid behov ändra sina arbetssätt.

Kommunikationsstrategier

- Tala, lyssna och förstå på en nivå som är lämplig för årskursen

CENTRALT INNEHÅLL

Åk 7

Kursen går i huvudsak ut på att fördjupa och repetera det som lärts ut i lågstadiet.

Situationer och ämnesområden

- skolan
- hobbyer
- kommunikationsmedel
- mat (bl.a. inköps- och restaurantsituationer)
- boende

Strukturer

- verbböjningen i presens
- perfekt av svaga verb
- modala hjälpverb i presens
- pluralis
- ackusativ som objektsform
- possessiva pronomen

Åk 8

Situationer och ämnesområden

- turism
- tyskspråkiga länder och regioner
- Finland
- väder och väderlek
- vintersport
- egenskaper
- hälsa och sjukdom
- arbete

Strukturer

- perfekt av starka och oregelbundna verb
- bisatser
- dativ
- imperfekt av svaga verb
- prepositioner som styr ackusativ
- prepositioner som styr dativ

Åk 9

Situationer och ämnesområden

- miljö och hållbarhetsutveckling
- geografiska egennamn och nationalitetsadjektiv
- resesituationer
- offentliga tjänster

- boendet i olika miljöer
- utlänningsproblematik
- medier

Strukturer

- komparation
- pluskvamperfekt
- imperfekt av starka verb
- adjektivets böjning
- genitiv
- relativa pronomen
- prepositioner som antingen styr dativ eller ackusativ

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Nivån för språkkunskaper i årskurs 9 enligt nivåbeskrivningsskalan:

Hörförståelse	Tal	Läsförståelse	Skrift
A2.2	A2.1	A2.2	A2.1

9.7 ENGELSKA SOM B2-SPRÅK

ÅRSKURSERNA 8-9

Syftet med undervisningen är att eleven skall uppnå grundläggande färdigheter i engelska. Till undervisningen hör dessutom centrala innehåll om de engelskspråkiga ländernas kultur. Undervisningen skall främja elevens språkinlärningsfärdigheter.

MÅL

Språk

Eleven skall

- lära sig att kommunicera i de allra vanligaste situationerna med gott uttal och god intonation
- kunna både tillägna sig och producera texter av olika slag, vid behov med stöd av hjälpmedel
- kunna behärska de centrala strukturerna
- inse skillnaden mellan talspråk och skriftspråk

Kulturell kompetens

Eleven skall

- lära sig att jämföra sin egen kultur med kulturen i de engelskspråkiga länderna
- lära sig att kommunicera på ett naturligt sätt enligt målkulturen
- kunna berätta om den finländska kulturen på engelska

Inlärningsfärdigheter

Eleven skall

- ta ansvar för sin egen inläring både hemma och i klassen genom att göra läxor, ge kamraterna arbetsro och delta aktivt i undervisningen
- våga använda nya ord och uttryck
- lära sig att självständigt utnyttja olika källor
- lära sig att använda informationsteknik som hjälpmedel för språkinläring
- pröva olika arbetssätt
- ges möjlighet att arbeta på egen nivå och i egen takt

ÅK 8

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- jag och min familj och mitt land
- fritidsintressen
- skolan i Finland
- de brittiska öarna
- traditioner (Halloween, Guy Fawkes' Night, Thanksgiving, julen, Valentine's Day)
- att fungera som turist

Strukturer

- de viktigaste tempusformerna
- pluralbildning av substantiv
- genitiv
- personliga och possessiva pronomen
- adjektivet och dess komparation
- användningen av stor bokstav

Kommunikationsstrategier

- att inleda, upprätthålla och avsluta ett samtal på ett sätt som är naturligt i de engelsktalande länderna

UTVÄRDERING

Elevens färdigheter i engelska utvärderas bl.a. genom:

- timaktivitet
- förhör
- muntliga och skriftliga prov
- diktamen
- grupparbeten och projekt
- högläsning
- muntliga föredrag

ÅK 9

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- Nordamerika
- miljöfrågor
- att växa som människa
- vänskap och kärlek
- mediakultur
- mänskliga rättigheter
- djurens rättigheter

Strukturer

- relativa, indefinita och reflexiva pronomen
- adverbet
- tempus
- artiklarnas användning
- nationalitetsord
- prepositionsuttryck

Kommunikationsstrategier

- skillnaden mellan finländska kommunikationsstrategier och motsvarande i de engelsktalande länderna
- kroppsspråk

UTVÄRDERING

Elevens färdigheter i engelska utvärderas bl.a. genom:

- timaktivitet
- förhör
- muntliga och skriftliga prov
- uppsatser
- grupparbeten och projekt
- muntliga föredrag
- recensioner
- engelskspråkig litteratur

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Språk

Nivån för språkkunskaper i årskurs 9 enligt nivåbeskrivningsskalan (**bilaga 2**)

Hörförståelse	Tal	Läsförståelse	Skrift
A2.1	A1.3	A2.1	A1.3

Kulturell kompetens

Eleven känner till relationer, skillnader och likheter mellan sin egen kultur och den främmande kulturen samt deras historiska ursprung.

Inlärningsfärdigheter

Eleven använder regelbundet arbetssätt som är typiska för språkstudier. Han eller hon har insett att språkinläring förutsätter ihärdig kommunikativ träning.

9.8 FRANSKA SOM B2-SPRÅK

Under studierna i B2-franska betonas den muntliga träningen och hörförståelsen för att hjälpa eleverna att från första början våga använda sin franska i vardagliga situationer. Syftet med undervisningen är att väcka nyfikenhet för allt som är franskt och över lag utveckla fördjupad förståelse och tolerans för människor och kulturer inom den fransktalande världen.

ÅK 8

MÅL

Språk

Eleven skall

- kunna förstå det mest väsentliga i tydligt tal som rör för eleven bekanta ämnesområden, vid behov efter upprepning
- kunna förstå text om vardagsliv och rutinartade händelser med hjälp av ordlistor
- kunna genomföra korta muntliga och skriftliga uppgifter i samarbete med andra eller på egen hand

Kulturell kompetens

Eleven skall

- känna till något om vardagsliv, levnadssätt och traditioner i Frankrike
- lära sig att i vardagssituationer kommunicera på ett sätt som är naturligt för den franska kulturen (tex. kroppsspråk)
- lära sig att förhålla sig på ett akttningsfullt sätt till den franska kulturen

Inlärningsfärdigheter

Eleven skall

- lära sig ta ansvar för sin egen inlärninng genom goda rutiner, tex. i samband med läxläsning
- inse att en god grund är en förutsättning för framgång i vidare studier
- uppmuntras att våga använda sin franska, i synnerhet muntligt, från första början
- kunna reflektera över hur den egna inlärninngen framskrider inom de olika språkområdena
- lära sig använda informationsteknik som hjälpmedel vid språkinlärninng

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- hälsningsfraser
- presentera sig och sin familj
- djur
- kläder
- yrken
- fritidsaktiviteter
- klockan
- veckodagar, månader, datum
- vädret och årstider
- att göra uppköp
- att gå på café

- fakta om Frankrike och fransktalande länder
- franska sånger och ramsor

Strukturer

- singularis och pluralis av substantiv
- artiklarna
- grundtal och ordningstal
- personliga pronomen
- possessiva pronomen
- interrogativa pronomen
- adjektivets böjning och placering
- genitiv
- prepositioner
- regelbundna verb på –er
- de oregelbundna verben *avoir, être, aller, venir, faire* och *prendre*
- alfabetet
- fonetik, uttal och intonation

Kommunikationsstrategier

- att inleda och avsluta ett samtal på ett sätt som är naturligt i franskan
- att känna till kroppsspråk som är typiskt för fransktalande

UTVÄRDERING

Elevens färdigheter i franska utvärderas genom:

- läxförhör
- skriftliga och muntliga prov
- diktamen
- högläsning
- hörförståelse
- iakttagelser i klass

ÅK 9

MÅL

Språk

Eleven skall

- kunna förstå det mest väsentliga i tydligt tal som rör för eleven bekanta ämnesområden
- kunna förstå text om vardagsliv och rutinartade händelser på enkel, vardaglig franska, vid behov med hjälp av ordbok
- kunna svara på frågor och berätta med korta satser om sig själv och sin närmiljö
- kunna skriva med korta satser om sig själv och sin närmiljö

Kulturell kompetens

Eleven skall

- fördjupa sina kunskaper om vardagsliv, levnadssätt och traditioner i Frankrike
- få större kännedom om den fransktalande världen
- kunna berätta något om Finland på franska
- utveckla fördjupad förståelse och tolerans för människor och kulturer inom den fransktalande världen

Inlärningsfärdigheter

Eleven skall

- uppmuntras att våga använda franskan i "friare", kreativa övningar både skriftligt och muntligt
- i allt större utsträckning ta ansvar för sin egen inläring och bygga upp goda studierutiner som grund för fortsatta språkstudier
- kunna reflektera över hur den egna inläringen framskrider inom de olika språkområdena tal, hörförståelse, läsförståelse och skrift
- kunna använda informationsteknik som hjälpmedel vid språkinläring

CENTRALT INNEHÅLL

Situationer och ämnesområden

- skolan
- språk, länder och nationaliteter
- stan och landsbygden
- kroppsdelar
- säga var man har ont
- hemmet
- människors utseende och egenskaper
- mat och dryck
- som turist i Paris
- fransktalande länder
- franska sånger och ramsor

Strukturer

- oregelbunden pluralis av substantiv
- frågor med *est-ce que*
- demonstrativa pronomen
- objektspronomen
- partitivartikel
- futurum med *aller*
- regelbundna verb på -re och -ir
- de mest centrala oregelbundna verben i presens
- *passé composé*

Kommunikationsstrategier

- att inleda, upprätthålla och avsluta ett samtal på ett för franskan naturligt sätt
- att känna till kroppsspråk som är typiskt för franskatalande

UTVÄRDERING

Elevens färdigheter i franska utvärderas genom:

- läxförhör
- skriftliga och muntliga prov
- högläsning
- hörförståelse
- textförståelse
- iakttagelser i klass

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Språk

Nivån för språkkunskaper i franska i årskurs 9 enligt nivåbeskrivningsskalan (**bilaga 2**):

Hörförståelse	Tal	Läsförståelse	Skrift
A1.2	A1.2	A1.3	A1.2

Kulturell kompetens

Eleven känner till relationer, skillnader och likheter mellan sin egen kultur och den främmande kulturen samt deras historiska ursprung.

Inlärningsfärdigheter

Eleven använder regelbundet arbetssätt som är typiska för språkstudier. Han eller hon har insett att språkinläring förutsätter ihärdig kommunikativ träning.

9.9 Tyska som B2-språk

Studierna i valfria språk skall koncentrera sig på muntlig kommunikation i de allra vanligaste situationerna i vardagslivet och samtidigt fungera som en inledning till långsiktigare studier i språket i fråga i utbildningen på andra stadiet.

MÅL

Språkfärdighet

Eleven skall

- lära sig att kommunicera i de allra vanligaste situationerna
- lära sig att förstå text om vardagsliv och rutinartade händelser eller det viktigaste innehållet i talat språk
- lära sig att producera korta muntliga och skriftliga texter om dessa ämnen.

Kulturell kompetens

- lära sig att i vardagssituationer kommunicera på ett sätt som är naturligt för den

främmande kulturen

- lära sig att känna till språkområdets kultur

Inlärningsfärdigheter

Eleven skall

- ta ansvar för sin egen inläring både hemma och i klassen genom att göra läxor, ge kamraterna arbetsro och delta aktivt i språkundervisningen
- lära sig att frimodigt använda sina språkkunskaper
- lära sig att medvetet utnyttja kunskaper, färdigheter och strategier som han eller hon skaffat sig i andra språk
- lära sig att utnyttja data- och kommunikationsteknik i sina språkstudier
- lära sig att bedöma sitt arbetssätt och olika områden i sin språkkunskap i förhållande till de uppställda målen

Kommunikationsstrategier

- Tala, lyssna och förstå på en nivå som är lämplig för årskursen

CENTRALT INNEHÅLL

Åk 8

Situationer och ämnesområden

- vardagslivet och skolan
- att tala om sig själv och närmiljön
- familj och fritid
- att klara sig i vardagliga kommunikationssituationer

Strukturer

- verbböjningen i presens
- modala hjälpverb
- räkneorden
- pluralis av substantiv
- ackusativ som objektsform

Åk 9

Situationer och ämnesområden

- arbete och fritid
- hälsa och sjukdom
- resor
- att bo på landet eller i staden

Strukturer

- verbböjningen i perfekt
- bisatser
- dativ

- prepositioner som styr ackusativ
- prepositioner som styr dativ
- possessiva pronomen
- dativ av personliga pronomen

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Nivån för språkkunskaper i årskurs 9 enligt nivåbeskrivningsskalan:

Hörförståelse	Tal	Läsförståelse	Skrift
A1.2	A1.2	A1.3.	A1.2

9.10 Matematik

Åk 7

INNEHÅLL

Tal och räkneoperationer

- Motsatt tal, absolutbelopp, inverterat tal
- Fördjupad förståelse för de grundläggande räkneoperationerna
- Multiplikation och division av bråk
- Avrundning och överslagsräkning, gällande siffror
- Beräkning med negativa tal
- Potensräkning

Algebra

- Variabeluttryck
- Enkla ekvationer

Funktioner

- Koordinatsystem
- Tolka enkla funktioner och rita graferna av dem i ett koordinatsystem

Geometri

- Beräkning av omkretsen och arean för figurer i planet

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- Tolkning av diagram

Åk 8

INNEHÅLL

Tal och räkneoperationer

- Talområdena
- Förhållande och proportionalitet
- Fördjupad procenträkning
- Begreppet rot

Algebra

- Potensuttryck och hyfsning av potensuttryck
- Begreppet polynom, addition, subtraktion och multiplikation med polynom
- Första gradens ekvationer och olikheter
- Förhållande och analogi

Funktioner

- Begreppet funktion, att upptäcka ett samband och uttrycka det med hjälp av variabler
- Linjära funktioner
- Definitions- och värdemängd
- Direkt proportionalitet

Geometri

- Kongruens och likformighet
- Geometriska konstruktioner
- Kongruens och likformighetsavbildningar
- Samband mellan vinklar
- Pythagoras sats

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Åk 9

INNEHÅLL

Tal och räkneoperationer

- Räkneoperationer med rot

Algebra

- Lösning av en ofullständig andragradsekvation
- Grafisk och algebraisk lösning av ekvationssystem

Funktioner

- Undersöka funktioners graf: funktioners nollställe, största och minsta värde, växande eller avtagande funktion
- Indirekt proportionalitet

Geometri

- Klassificering av kroppar
- Beräkning av volymen och arean för kroppar

- Trigonometri och beräkning av de olika delarna i rätvinkliga trianglar

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- Begreppet sannolikhet
- Frekvens och relativ frekvens
- Begreppet spridning
- Insamling, bearbetning och presentation av information

9.11 FYSIK

Undervisningen i fysik har som huvuduppgift att vidga elevernas kunskaper i fysik och hans eller hennes uppfattningar om den fysikaliska kunskapens karaktär och stärka förmågan att skaffa kunskap med hjälp undersökningar. Med elevens tidigare inhämtade kunskaper och erfarenheter som utgångspunkt, riktar sig undervisningen nu mot fysikens grundbegrepp och lagar. Olika experiment hjälper eleven att gestalta och tillägna sig nya naturvetenskapliga begrepp, principer och modeller, utveckla sina arbetsmetoder och motiverar eleven i sina fysikstudier. Undervisningen vägleder eleven att tänka naturvetenskapligt, skaffa och använda information samt bedöma informationens pålitlighet. Undervisningen ger eleven färdigheter att diskutera och skriva om händelser och fenomen som hör till fysiken och teknologin. Studierna i fysik stöder elevens personliga utveckling och förmåga att ta ställning och göra val i samhället.

MÅL

Energiformer och omvandlingar löper som en röd tråd genom alla årskurser.

Åk 7

Eleven skall

- lära sig att arbeta och att undersöka naturfenomen
- lära sig att göra observationer och mätningar, att dra slutsatser, att jämföra och klassificera, ställa upp hypoteser och testa dem och att bearbeta, presentera och tolka resultaten
- lära sig att använda ändamålsenliga begrepp, storheter och enheter i beskrivningar av fysikaliska fenomen
- lära sig att använda olika grafiska modeller i förklaringar
- lära sig om olika naturfenomen och processer
- lära sig kritiskt tänkande

Centralt innehåll

Mekanik

- Växelverkan, krafter som uppstår på grund av växelverkan, rörelse- och jämviktsfenomen som dessa krafter ger upphov till och fenomenens förekomst i omgivningen
- Rörelse, modeller för likformig rörelse och likformigt accelererande rörelse

Elektricitet

- likströmskretsen med tillhörande grundfenomen och en trygg tillämpning av fenomenen i vardagslivet och tekniken

Åk 8

Mål

Eleven skall

- lära sig att planera och genomföra naturvetenskapliga undersökningar där han eller hon kan både eliminera och variera faktorer som påverkar fenomenen och kan klarlägga faktorernas inbördes beroenden
- lära sig att göra enkla modeller och använda dem för att förklara fenomen och att göra generaliseringar om och bedöma pålitligheten hos undersökningarna och hos resultaten av dem
- lära sig att använda ändamålsenliga begrepp, storheter och enheter i beskrivningar av fysikaliska fenomen
- lära sig om olika strukturer och växelverkningar i naturen
- lära sig att bedöma tillförlitligheten i information som hämtats ur olika källor

Centralt innehåll

Vibrations- och vågrörelse

- grundläggande fenomen som hör till vibrations- och vågrörelserna, hur en vågrörelse uppstår tas emot, observeras, reflekteras och bryts, hithörande egenskaper, storheter och lagar
- ljudets och ljusets betydelse och tillämpningar av dem
- funktionsprinciperna i optiska instrument

Värme

- fenomen som hör ihop med uppvärmning och avkylning av kroppar och ämnen, beskrivning av dem med ändamålsenliga begrepp och lagar, värmefenomenens betydelse och tillämpningar av fenomenen
- energins bevarande och kvalitetsförsämring, värme som en form av energi

Åk 9

Mål

Eleven skall

- utnyttja informations- och kommunikationsteknik
- lära sig att använda olika algebraiska modeller i hypoteser och problemlösning
- lära sig att förstå orsakssammanhang i olika naturfenomen
- lära sig att bedöma tillförlitligheten i information som hämtats ur olika källor
- lära sig att använda ändamålsenliga begrepp, storheter och enheter i beskrivningar av teknologi och fysikaliska fenomen

Centralt innehåll

Mekanik

- Arbete som utförs av en kraft, mekanisk energi och effekt

Strukturer i naturen

- strukturer och storleksförhållanden i naturen
- växelverkan som binder ihop elementen och energiförändringar i olika processer mellan element
- radioaktivt sönderfall, fission och fusion, joniserande strålning och dess inverkan på den levande naturen, strålningsskydd

Elektricitet

- elektromagnetisk induktion och dess användning i energitransporten och i elförbrukningen i hemmet
- elektriska och magnetiska krafter mellan kroppar

9.12 Kemi

Syftet med undervisningen i Kemi i årskurserna 7-9 är att fördjupa elevernas kunskaper i kemi och den kemiska kunskapens natur samt lära eleven tänka naturvetenskapligt, skaffa information och använda kunskaperna i olika livssituationer. Undervisningen skall ge eleven de nödvändiga byggstenarna för att utveckla sin personlighet och för att skapa sig en modern världsbild. Den hjälper också eleven att förstå naturvetenskapernas och teknologins betydelse i vardagslivet, omgivningen och samhället.

Undervisningen i kemi skall också ge eleven de färdigheter han eller hon behöver för att kunna fatta vardagliga beslut och föra diskussioner speciellt om energiproduktion, industri, miljö och livscykeln för olika produkter samtidigt som den ger eleven möjlighet att ta ansvar för sin omgivning.

Undervisningen bygger på ett undersökande arbetssätt, där utgångspunkten är observationer och undersökningar av ämnen och fenomen i omgivningen. Stegvis styrs undervisningen mot att tolka, förklara och beskriva fenomen samt göra modeller av ämnens struktur och av kemiska reaktioner med hjälp av det kemiska symbolspråket. Det undersökande arbetssättet skall hjälpa eleven att gestalta naturvetenskapen och amma nya vetenskapliga begrepp, principer och modeller samt utveckla hans eller hennes förmåga att arbeta med händerna, genomföra experiment och arbeta i grupp.

Kemiundervisningen skall inspirera eleven till fortsatta studier i kemi.

Årskurs 7

Mål

Eleven skall lära sig:

- att följa givna instruktioner samt att arbeta metodiskt och tryggt
- att använda undersökningsmetoder som är typiska för naturvetenskaperna
- att känna till och använda kemiska och fysikaliska begrepp som beskriver ämnens egenskaper

- att använda begrepp och modeller som beskriver ämnens struktur och kemiska bindningar

Centralt innehåll

- rena ämnen, blandningar, kemiska föreningar och aggregationstillstånd och deras betydelse för människan
- klassificering
- separeringsmetoder
- reaktionshastighet
- vatten och dess egenskaper
- sura och basiska ämnen
- kemins symbolspråk
- lättantändlighet, förbränningsreaktioner samt förbränningsprodukter

Årskurs 8

Mål

Eleven skall lära sig:

- att bedöma informationens pålitlighet och betydelse
- att genomföra naturvetenskapliga undersökningar samt att tolka och presentera resultaten
- att beskriva kemiska reaktioner med hjälp av reaktionslikheter

Centralt innehåll

- förklaring av grundämnenas och föreningars egenskaper och strukturer med hjälp av atommodeller och periodiska systemet.
- jonföreningar och molekyلفöreningar
- syror och baser
- kolväten, oljeraffineringsindustrin och deras produkter

Årskurs 9

Mål

Eleven skall lära sig:

- att förstå processer som hör till ämnens kretslopp och produkters livscykel samt processernas betydelse för naturen och omgivningen

- att tillämpa sina kunskaper vid val och praktiska situationer
- att känna till kemiska fenomen och tillämpningar och deras betydelse både för människan och samhället
- näringskemi, polymerer, trä
- kemi i hemmet och samhället (tvättmedel, kosmetika, textilier, återvändning m.m.)
- elektrokemiska fenomen och begrepp, galvaniska element och elektrolys samt deras tillämpningar

Centralt innehåll

- organiska föreningars reduktionsreaktioner och reaktionsprodukter såsom alkoholer och karboxylsyror samt deras egenskaper och användning
- näringskemi
- metaller och elektrokemi

9.13 Biologi

I undervisningen i biologi undersöks livet, dess yttringar och förutsättningar. Undervisningen skall utveckla elevens naturkännedom och förståelse för naturens grundfenomen. Målet är att eleven också bekantar sig med evolutionen, grunderna i ekologi samt människans byggnad och livsfunktioner. I undervisningen handleds eleven till att uppmärksamma växelverkan mellan människan och naturen samt betonar människans ansvar då det gäller att vårda naturens mångfald.

Biologiundervisningen skall basera sig på undersökande inläring och den skall utveckla elevens naturvetenskapliga tänkande. Målet för undervisningen är att ge eleven färdigheter att iaktta och undersöka naturen. Undervisningen anordnas så att eleven får positiva upplevelser och erfarenheter av undervisning i naturen, elevens miljömedvetenhet utvecklas och hans eller hennes vilja att bevara olika livsmiljöer och livets olika former växer.

Årskurs 7

Mål

Eleven skall:

- få ett ökat intresse och människan och hur människan är en viktig del av naturen
- lära sig att förstå och använda centrala biologiska begrepp
- kunna tillämpa sina kunskaper i olika situationer och utveckla sitt naturvetenskapliga tänkande
- lära sig att känna igen arter och att förstå sambandet mellan arter och hur människan genom sin verksamhet påverkar biodiversiteten samt betydelsen av miljövård
- lära sig om mänskligheten och dess särdrag, och att människan har ansvar för sin miljö (hållbar utveckling)
- lära sig grunderna i växtodling och få intresse för att odla/ sköta växter

Centralt innehåll

Eleverna bekantar sig med vattenekosystem (hav, sjöar och rinnande vatten)

Eleven skall lära sig:

- att förstå vattnets betydelse för livet på jorden och kunna beskriva vattnets kretslopp i naturen
- att känna igen arter (med betoning på närmiljön) samt kunna indela organismer i huvudgrupper på basen av centrala kännetecken
- att kunna vattenekosystemets grundläggande struktur och funktion samt typer av vattenekosystem
- att känna till huvudfaktorer som påverkar/ förändrar vattendragens ekosystem
- hur organismer har anpassat sig till olika vattenmiljöer och hur nya arter kan påverka organismsamhällen
- hur den enskilda individen kan handla för att trygga en hållbar utveckling beträffande vattenmiljön
- att arbeta i terräng (göra iakttagelser, göra enkla undersökningar, samla in studiematerial för undersökningar)
- mikroskopets byggnad samt att kunna använda mikroskopet

Årskurs 8

Mål

Eleven skall:

- lära sig att självständigt och under handledning inhämta kunskap (utgående från ett mångsidigt fakta material), genom iakttagelser och undersökningar i klass och terräng
- Lära sig att presentera och diskutera egna resultat både muntligt och skriftligt
- Lära sig att beskriva livets grundprocesser: fortplantning, tillväxt och växelverkan med omvärlden samt fotosyntesen

Centralt innehåll

Eleven bekantar sig med skogens och myrens ekosystem.

Eleven skall lära sig:

- att känna igen arter som är typiska för de olika skogstyperna och myren samt faktorer som påverkar artsammansättningen
- skogens ekosystem (struktur och funktion) centrala begrepp som berör ekologi
- klimatets och väderlekens begränsningar för olika arter
- skogens mångsidiga användning (allmansrätten och hållbar utveckling) och betydelsen för Finlands ekonomi samt känna till förändringar som skett hembygdens skogar och orsaker till detta
- cellens byggnad i huvuddrag, olika typer av celler och livsprocesser
- förökningen hos växter, djur, svampar och mikroorganismer
- att samla in växter, svampar och ryggradslösa djur för artbestämning och för att göra enklare undersökningar
- att genomföra och förklara enkla försök vid studier av djurs beteende (etologi)
- hur den enskilda individen genom egna val kan hjälpa till att bevara mångfalden i skogen och myren
- sexualiteten som en del av människans personlighet
- människorelationer

Årskurs 9

Mål

Eleven skall:

- lära sig att presentera och diskutera egna resultat både muntligt och skriftligt
- lära sig att förstå vilka faktorer som påverkar evolutionen
- lära sig grunderna i genetik
- lära sig att förstå betydelsen av biotekniska tillämpningar i vardagen
- lära sig att observera miljöförändringar i sin närmiljö och reflektera över bakgrunden till förändringarna och hur den enskilda individen kan delta i beslutsprocessen
- lära sig att reflektera över etiska frågor

Centralt innehåll

Eleven bekantar sig med människans biologi.

Eleven skall lära sig:

- människans anatomi och centrala livsfunktioner; kunna beskriva viktiga vävnader, organ och organsystem samt hur dessa är uppbyggda och hur de fungerar i huvuddrag
- känna igen och observera förändringar i kroppen samt kunna förklara vad förändringarna beror på
- utföra och tolka enkla mätningar, experiment och undersökningar som gäller människans byggnad och fysiologi
- beskriva och förstå sexualitet och mänskliga relationer
- hur könsceller uppkommer, kunna redogöra för samlag, befruktning, graviditetens förlopp, förlossning och ansvar för den nya familjemedlemmen
- förstå arvsanlagens och miljöns betydelse för utveckling av människans personliga egenskaper
- att människan har en biologisk och kulturell evolution
- att människan har ansvar för sin hälsa, medmänniska och miljö
- att verka för en hållbar utveckling
- betydelsen av biologisk forskning (bl.a. bioteknik) och hur detta påverkar vårt dagliga liv

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Undersökningar i biologi

Eleven

- kan använda mikroskop då han eller hon undersöker prover
- kan enligt givna anvisningar arbeta i terräng och i laboratorium samt samla in växter enligt anvisningar
- kan självständigt genomföra mindre undersökningar.

Naturen och ekosystemen

Eleven kan

- indela organismer i huvudgrupper enligt centrala kännetecken samt känner igen växt-, djur-, och svamparter i närmiljön

- beskriva ekosystemets grundläggande struktur och funktion
- namnge och beskriva olika skogs- och sjötyper och kan jämföra olika faktorer som har påverkat deras uppkomst
- göra mindre undersökningar gällande skogens, vattnens eller myrens ekosystem
- redogöra för grunderna för skogsvård och växtodling
- beskriva naturens mångfald med exempel, förklara dess betydelse för den ekologiska hållbarheten samt presentera principerna för en hållbar användning av skogarna.

Livet och evolutionen

Eleven kan

- beskriva växt- och djurcellens struktur i huvuddrag
- redogöra för fotosyntesen och beskriva dess betydelse för den levande naturen
- beskriva växternas, djurens, svamparnas och mikrobernas fortplantning
- redogöra för evolutionens grundläggande drag och olika stadier i människans evolution
- strukturera den levande naturen i huvudgrupper och motivera grupperingen
- beskriva betydelsen av biotekniska tillämpningar i vardagen och reflektera över etiska frågor som hänför sig till dem.

Människan

Eleven kan

- beskriva hur människans viktigaste vävnader, organ och organsystem är uppbyggda och deras funktion i huvuddrag
- beskriva sexualitetens biologiska grund och förklara sexualitetens olika uttrycksformer
- i huvuddrag redogöra för könscellernas uppkomst, samlaget, befruktningen, förloppet i en graviditet och förlossning.

Den gemensamma miljön

Eleven kan

- beskriva ekologiskt hållbar utveckling samt miljövårdens mål och betydelse
- göra mindre undersökningar om den egna livsmiljöns tillstånd
- ge exempel på hur naturmiljön i hans eller hennes hembygd har förändrats samt hur han eller hon själv kan handla enligt målen för en hållbar utveckling

9.14 Geografi

I undervisningen i geografi undersöks jordklotet, dess olika områden och regionala fenomen. Undervisningen skall utveckla elevens geografiska världsbild och dess regionala förankring. Målet för undervisningen i geografi är att utveckla elevens förmåga att studera naturmiljön, kulturmiljön och den sociala miljön samt växelverkan mellan människan och miljön alltifrån lokal till global nivå. Undervisningen skall hjälpa eleven att följa aktuella händelser i världen och bedöma deras inverkan på naturen och den mänskliga verksamheten.

Undervisningen i geografi skall anordnas så att den ökar elevens kulturkännedom och utvecklar hans eller hennes förmåga att förstå att livsmiljöerna och människornas sätt att leva är olika på olika håll i världen. Undervisningen i geografi skall fungera som en bro mellan det naturvetenskapliga och det samhällsvetenskapliga tänkandet. Undervisningen skall få eleven att tänka igenom de naturvetenskapliga, kulturella, sociala och ekonomiska fenomenens orsaker och inverkan.

Geografiundervisningen skall stödja elevens uppväxt till en aktiv medborgare som förbundit sig till en hållbar livsstil.

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Geografiska färdigheter

Eleven kan

- hitta de platser som han eller hon har undersökt på kartor och i kartverk samt kan använda teckenförklaringarna och skalan
- tolka fysiska kartor, temakartor, fotografier och statistik samt kan utnyttja nyhetskällor och nätbaserad information
- åskådliggöra geografisk kunskap med hjälp av kartor och diagram
- jämföra olika regioners klimatdiagram och befolkningspyramider samt själv rita ett klimatdiagram utgående från statistikuppgifter

Världens strukturer

Eleven kan

- gestalta världen, är förtrogen med dess indelning i zoner samt känner igen olika världsdelars natur- och kulturgeografiska grunddrag
- tillämpa sin geografiska kunskap i analyser av aktuell nyhetsinformation från olika källor och kan placera nyhetshändelser på världskartan

Europas strukturer

Eleven kan

- beskriva naturförhållandena och den mänskliga verksamheten i olika områden i Europa samt förstår Europas natur- och kulturrikedom
- jämföra Europa med andra världsdelar och förstår att Europa är i växelverkan med de övriga områdena i världen.

Finlands strukturer

Eleven kan

- redogöra för hur Finlands landskap har formats och hur naturförhållandena har påverkat den mänskliga verksamheten i olika områden i Finland
- beskriva och analysera regionala drag i bebyggelse och näringsliv i Finland
- analysera särdrag i kulturmiljön i Finland och känner igen de värdefulla kultur- och traditionslandskapen i vårt land
- redogöra för hur varje medborgare i Finland kan påverka planeringen och utvecklingen av den egna livsmiljön
- planera och genomföra mindre undersökningar gällande den egna hembygdens natur- och kulturmiljö
- känna igen den egna kulturens särdrag, känner till minoritetskulturen i Finland och i närområdena samt har en uppfattning om sin egen regionala identitet
- beskriva Finlands växelverkan med sina närområden, med Europa och med hela världen.

Den gemensamma miljön

Eleven kan

- kort redogöra för de centrala globala miljö- och utvecklingsproblemen, såsom klimatuppvärmning, ozonminskning, ökenspridning, förorening av olika livsmiljöer, befolkningstillväxt samt problemet med fattigdom och svält
- beskriva och redogöra för orsakerna till miljöproblemen i Östersjöområdet samt kan redogöra för sätt att förbättra miljötillståndet i regionen
- beskriva sina egna möjligheter att påverka miljöns tillstånd och känner till lösningar på centrala globala miljö- och utvecklingsproblem.

9.15 HÄLSOKUNSKAP

Allmänt

Utgångspunkten för undervisningen är att eleven med hjälp av hälsofrämjande metoder får en positiv syn på hälsa. Hälsokunskap är ett läroämne som utgår från eleven och som stöder aktivitet och engagemang.

I läroämnet hälsokunskap betonas elevens vardag och ansvarstagandet för den egna och andras hälsa. I undervisningen beaktas för skolan och orten aktuella frågor om hälsa och trygghet. Syftet med undervisningen är även att bidra till att utveckla elevens sociala färdigheter. Syftet med undervisningen är att bidra till att utveckla fysiska, psykiska och sociala färdigheter.

Mål

Eleven skall:

- skaffa sig kunskaper och färdigheter för att kunna göra trygga val som befrämjar fysisk och psykisk hälsa
- reflektera över den egna hälsan och förstå att god hälsa är en grundläggande resurs för utveckling på det personliga och sociala planet
- förstå att regler är en förutsättning för att kunna fungera socialt
- lära sig att acceptera andra värderingar än sina egna och även att godkänna olikheter
- utveckla ett kritiskt tänkande som ger beredskap att fatta beslut som berör hälsa, trygghet och det allmänna välbefinnandet i närmiljön
- bli medveten om sin livssituation och vilka faktorer som påverkar vardagen

Centralt innehåll

Uppväxt och utveckling

- fysiska, psykiska och sociala karaktärsdrag i olika åldrar
- kroppens utveckling
- den begynnande sexualiteten
- självkännedom och mognad, tolerans av olikheter

- relationen till föräldrarna, andra vuxna och kamrater
- sömnbehov, vila och avslappning
- uppträdande i vardagssituationer (vett och etikett)
- motion och annan aktiverande fritidsaktivitet
- kost och näring

Hälsa och val i det dagliga livet

- våld, mobbning och konflikthantering
- personlig hygien
- sexuell hälsa
- smittosamma sjukdomar, folksjukdomar och bristsjukdomar
- tobak, alkohol, läkemedel och andra rusmedel
- första hjälp
- trafiksäkerhet
- storolyckor, miljö- och naturkatastrofer

Resurser och överlevnadsförmåga

- föräldrarnas betydelse
- familjens vanor, kamraters vanor
- sociala färdigheter
- förmåga att hantera känslor och en god självkänsla
- elevens tolkning av sin livssituation som begriplig, hanterbar och meningsfull
- bemästrandet av kriser

Hälsa, samhälle och kultur

- arbetsklimatet i skolan
- hälsovården i samhället
- miljöns betydelse för hälsan
- kultur och medborgarorganisationer
- barns och ungas rättigheter samt lagstiftning

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Uppväxt och utveckling

Eleven

- känner till särdragen hos olika åldrar och händelser under livets gång och kan granska dem ur hälsosynvinkel
- kan förklara hur sömn och vila inverkar på vitaliteten och välbefinnandet, kan ge exempel på föda som ur ett hälsoperspektiv är balanserad och mångsidig och vet vilken inverkan motion har på hälsan
- känner igen tecken på mobbning och annat våld och kan komma med praktiska exempel för hur man förebygger våld och kommunicerar på ett uppbyggande sätt
- kan redogöra för vad som kännetecknar ett gott vänskapsförhållande och en fungerande gemenskap, och ge exempel på de viktigaste färdigheterna för interaktion
- vet hur han eller hon kan sköta sig själv och sin hälsa

- kan begrunda och analysera orsaker till och följder av problemsituationer som ungdomar hamnat i, komma med exempel på möjliga lösningar.

Hälsa och val i det dagliga livet

Eleven

- känner till grunderna för sexuell hälsa, olika preventivmedel och preventivmetoder och deras betydelse, kan motivera och resonera om ett ansvarsfullt sexuellt beteende
- kan beskriva och reflektera över de beroenden och hälsorisker som är förknippade med njutnings- medel, såsom tobak, snus, alkohol, droger och lösningsmedel samt ange orsaker till och följder av deras användning, ge förklarande exempel på sätt att undvika dem
- kan namnen på de vanligaste smittosamma sjukdomarna och andra sjukdomar, kan i huvuddrag med exempel beskriva hur man förebygger dem
- känner till huvudprinciperna för trafiksäkerhet och kan beskriva eller förevisa hur man
- handlar och ger första hjälpen i olika slags risksituationer och vid olyckstillfällen

Resurser och överlevnadsförmåga

Eleven

- kan namnge, känna igen och uttrycka olika slags känslor och beskriva deras orsaker, ge exempel på hur emotionella beteenden och känslobaserad kommunikation kan regleras på lämpligt sätt
- kan iaktta egna förnimmelser och symtom och känner till grunderna för hur man använder mediciner på ett ändamålsenligt sätt
- kan reflektera över vilken betydelse valet av livsstil har för hälsan och motivera eller ge exempel på val som främjar hälsan i vardagen
- kan använda centrala begrepp för hälsa och sjukdom, kan använda och kritiskt bedöma olika uppgiftskällor inom hälsokunskap

Hälsa, samhälle och kultur

Eleven

- känner till de vanligaste folksjukdomarna och deras riskfaktorer
- kan beskriva en hälsosam och trygg miljö och ge exempel på sätt att främja hälsa och trygghet i närmiljön
- har kännedom om centrala hälsovårds- och välfärdstjänster i den egna skolan och kommunen, kan söka sig till dem och med exempel beskriva hur man handlar på ett ändamålsenligt sätt då tjänsterna används
- kan beskriva barns och ungas centrala rättigheter, lagstiftning om gränser för och följder av gärningar.

9.16 RELIGION

Alla konfessionella grupper

I religionsundervisningen granskas livets religiösa och etiska dimensioner utifrån elevens egen tillväxt och som ett samhälleligt fenomen i vidare utsträckning. Religionen behandlas som en underström som inverkar på den mänskliga kulturen. I religionsundervisningen betonas insikterna i den egna religionen samt beredskapen att möta andra religioner och livsåskådningar, i synnerhet åskådningstraditioner i det finländska samhället. Religionsundervisningens uppgift är att ge eleven kunskaper, färdigheter och erfarenheter som ger stoff till att bygga sin identitet och världsåskådning på. Undervisningen skall ge eleven förmåga att möta den religiösa och etiska dimensionen i sitt eget och samfundets liv.

Syftet med undervisningen är att

- göra eleven förtrogen med sin egen religion
- informera eleven om finländsk åskådningstradition
- informera eleven om andra religioner
- hjälpa eleven att förstå religionernas kulturella och mänskliga betydelse
- fostra eleven till ett etiskt synsätt och till att förstå religionens etiska dimension.

Den evangelisk-lutherska religionen

Syftet med undervisningen i evangelisk-luthersk religion är att göra eleven allsidigt förtrogen med religiös kultur och ta fram faktorer som är viktiga för elevens utveckling och tillväxt. Eleven skall få hjälp med att förstå religionens betydelse för honom eller henne själv och att se religionernas inflytande i samhället och kulturen. Undervisningens mål är en bred allmänbildning i religion och livsåskådning.

ÅRSKURSERNA 7–9

Den primära uppgiften för undervisningen i evangelisk-luthersk religion i årskurserna 7–9 är att fördjupa och utvidga elevens förståelse för den egna religionens och andra religioners karaktär och betydelse samt på så sätt stöda uppbyggnaden av elevens egen världsåskådning och etiska grundsyn.

MÅL

Eleven skall

- bli medveten om faktorer som inverkar på uppbyggnaden av hans eller hennes världsåskådning
- lära sig förstå vilken betydelse religionen och det heliga i den har i människans liv och i samhället
- fördjupa sig i Bibeln som en samling mänskliga och heliga skrifter
- göra sig förtrogen med kristendomen, dess uppkomst och utveckling och dess betydelse i människans och samhällets liv
- fördjupa sig i den lutherska kyrkan och dess trosuppfattning
- bekanta sig med de viktigaste världsreligionerna i huvuddrag
- kunna respektera människor som har en annan tro och som tänker på ett annat sätt
- känna till de grundläggande begreppen för etiskt tänkande och grunderna för den kristna etiken, tillämpa dessa i sina etiska reflektioner och i sin verksamhet.

CENTRALT INNEHÅLL

Elevers reflektioner kring sin världsåskådning

- livets betydelse och begränsning
- förhållandet mellan tro och kunskap

Världsreligionerna

- de centrala världsreligionernas utbredning, storleksförhållanden och huvuddragen i det religiösa livet
- religionens utsträckning och inflytande på individen, samfundet och kulturen

Bibeln

- Gamla testamentet som uttrycksmedel för Israels folks tro och olika livsskeden
- Gamla testamentet ur judendomens, kristendomens och islams synvinkel
- Nya testamentet som uttrycksmedel för Jesu läror och kristendomens uppkomst
- huvuddragen i Bibelns tillkomst samt tolkning och användning av Bibeln
- Bibelns inflytande på kulturen

Kyrkan

- centrala frågor om kristendomens uppkomst och utveckling
- kyrkosamfundet och deras utbredning, huvuddragen i livet och tron, ekumenik
- kyrkobyggnaden, dess symbolik och hur den anknyter till församlingslivet
- den kristna tron, dess mänskliga och samhälleliga betydelse, speciellt den lutherska tron, kristna symboler

Finländsk livsåskådningstradition

- en överblick över religionsläget i Finland, speciellt den lutherska kyrkan och den ortodoxa kyrkan samt andra kristna kyrkor och samfund, andra religioner och irreligiositet
- religionsfriheten
- medlemskap och verksamhet i den lutherska kyrkan samt kristen psalm- och annan musiktradition
- den forntida folktron i Finland, den katolska medeltiden, reformationen och tiden efter den

Människan som en etisk varelse

- att identifiera, reflektera över och tillämpa etiska normer, principer och värderingar
- den kristna människoupfattningen och förmågan att sätta sig in i en annans situation
- människan som formare av sitt eget liv, av samhället och av miljön
- den kristna etikens grundläggande budskap, såsom profeternas budskap, Jesu bergspredikan och liknelserna

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Eleven kan skaffa sig fördjupad kunskap om kristendomen och den evangelisk-lutherska kyrkan

Eleven

- känner till Bibelns centrala innehåll
- känner till de händelser som ledde till kristendomens uppkomst och behärskar de viktigaste skedena i de kristna kyrkornas historia
- känner till den evangelisk-lutherska kyrkans historia i Finland och förstår den finländska lutherdomens grundläggande karaktär

- förstår finländsk religiositet och livsåskådningstradition.

Eleven förstår religionen som fenomen

Eleven

- förstår religiöst tänkande och de religiösa upplevelsernas och det religiösa beteendets natur
- ser religionernas inflytande på den finländska och europeiska kulturen
- känner till de centrala dragen i världsreligionerna
- respekterar människor som tror och tänker annorlunda.

Eleven kan använda religiös kunskap

Eleven

- vet något om trons och kunskapens grundläggande karaktär och förhållandet mellan dem
- uppfattar faktorer som inverkar på hans eller hennes världsåskådning
- kan diskutera de yttersta livsfrågorna.

Eleven kan handla etiskt ansvarsfullt

Eleven

- har förmåga till ansvarsfull etisk reflektion
- ser följderna av sina val och handlingar.

9.17 Ortodox religion för åk 7-9

Den primära uppgiften i ortodox religion i åk 7-9 är att fördjupa och utvidga elevens förståelse för sin religiösa tradition och andra religioners karaktär och betydelse. På så sätt stöds eleven så att han eller hon kan bygga upp sin världsåskådning och sin etiska övertygelse och växa upp till en ansvarskännande individ. Eleven skall lära sig att respektera och vårda naturen, sina medmänniskor och sig själv. Hon skall uppmuntras att som Guds arbetskamrat aktivt delta i skapandet av det goda.

Årskurs 7

Mål:

Eleven

- bekantar sig med den ortodoxa kyrkans historia från apostlatiden till idag
- fördjupar sig i Bibeln som helig bok och som av människor skriven boksamling

Innehåll:

Bibeln

- Bibelns tillkomst och innehåll
- Bibeln som en helig bok

Kyrkohistoria

- de viktigaste händelserna i kristendomens uppkomst och utveckling
- kyrkosamfundet och ekumenik

Årskurs 8

Mål:

Eleven

- känner till Finska ortodoxa kyrkans historia och nutid
- bekantar sig med världsreligionerna i stora drag

Innehåll:

Kyrkohistoria

- Finska ortodoxa kyrkas historia
- Finska ortodoxa kyrkas administration
- utvecklingen av den religiösa situationen i Finland

Världsreligionerna

- de viktigaste världsreligionernas utbredning, storleksförhållanden, grundläggande föreställningar och de grundläggande dragen i det religiösa livet

Etik

- religionens inflytande på individen, samhället och kulturen

Årskurs 9

Mål:

Eleven

- förstår vilka faktorer som påverkar människornas världsåskådning samt förstår religionens inflytande på individen, samhället och kulturen
- fördjupar sig de centrala begreppen i det etiska tänkandet och i den ortodoxa religionen samt kan tillämpa dem i sitt eget etiska tänkande och handlande
- lär sig att respektera människor med som tror och tänker annorlunda

Innehåll:

Liturgi och dogmatik

- sakramenten
- den ortodoxa dogmatikens centrala punkter

Etik

- den ortodoxa etikens centrala punkter

- den ortodoxa människoupfattningen
- etiken i bergspredikan

Utvärdering:

Grundskolans religionsundervisning har målsättningar där det inte är ändamålsenligt och inte mänskligt att mäta resultat. Att mäta den kognitiva nivån är möjligt, men den största delen av färdighets- och attitydmålsättningarna berör sådana delar av personligheten som skolan inte har någon lämplig skala för. Elevens kognitiva nivå utvärderas främst med hjälp av muntliga förhör och skriftliga prov. Vid betygsättningen skall man ta hänsyn till elevernas aktivitet på lektionerna och engagemang inom t.ex. församlingens ungdomsverksamhet.

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Eleven kan skaffa sig kunskap om den ortodoxa tron

Eleven

- känner till det ortodoxa kyrkoårets faste- och högtidstraditioner och kan följa det ortodoxa kyrkoåret
- är insatt i den ortodoxa gudstjänsttraditionen
- har bildat sig en helhetsuppfattning av kyrkans lära
- känner till sakramenten och andra heliga förrättningar och förstår deras betydelse
- känner till kyrkans etiska undervisning och kan tillämpa den i livet

Eleven känner till Bibelns tillkomst och dess centrala innehåll

Eleven

- känner till Bibelns inre struktur
- förstår Bibelns frälsningsbudskap
- förstår Bibeln som en del av kyrkans tradition
- känner till Bibelns användning i den kristnas dagliga liv och förstår hur de olika böckerna används i liturgin.

Eleven kan utnyttja religiös kunskap

Eleven

- känner till den kristna kyrkans uppkomst, utbredning och orsakerna till dess delning
- kan placera in den finländska ortodoxa kyrkan som en del av en världsomspännande kyrka
- känner till den finländska ortodoxa kyrkans skeden och deras inverkan på nutiden
- är insatt i den egna församlingens verksamhet
- känner till olika kyrkliga organisationer och deras verksamhet
- känner till den finländska ortodoxa kyrkans förvaltning

Eleven känner till världsreligionerna

Eleven

- förstår religionens betydelse för människan
- känner till de stora världsreligionerna
- kan respektera människor som har en annan tro och som tänker annorlunda

Arbetsmetoder:

- diskussioner, skriftliga uppgifter, gudstjänstbesök, studiebesök, undervisningsprogram, projektarbeten

Andra religioner

Vid undervisningen i andra religioner följs principerna för grunderna för läroplanerna för ovan beskrivna religioner, i synnerhet de mål som uppställts för alla konfessionella grupper. För undervisningen i andra religioner ges läroplansgrunder med separata beslut.

9.18 LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

Livsåskådningskunskap som läroämne är i grunden en tvärvetenskaplig helhet med utgångspunkt i filosofin samt i samhälls- och kulturvetenskaperna. I undervisningen i livsåskådningskunskap uppfattas människorna som skapare och förnyare av sin kultur och som individer som i sitt inbördes umgänge upplever och skapar betydelser. I undervisningen ses livsåskådningar, mänskliga kutymor och deras innebörd som resultatet av en växelverkan mellan individerna, samhället och kulturarvet. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att utforska sin värld och aktivt styra sitt liv.

Undervisningen har som uppgift att ge eleven stoff för att växa upp till en självständig, tolerant, ansvarsfull och omdömesgill medlem i samhället. Undervisningen i livsåskådningskunskap skall stödja uppväxten till ett fullvärdigt demokratiskt medborgarskap som, i ett samhälle som förändras i snabb takt och blir alltmer globalt, förutsätter utveckling av förmågan att tänka och handla enligt etiska principer, därtill hörande omfattande kunskaper och färdigheter och en utveckling av allmänbildningen i livsåskådningsfrågor och kultur. Undervisningen i livsåskådningskunskap utgår från att eleven skall ha möjlighet att växa upp till en fri, jämlik och kritisk byggare av ett gott liv.

ÅRSKURSERNA 6–9

Undervisningens huvuduppgift är att fördjupa elevens förståelse för den egna livsåskådningen och världsbilden. Eleven lär sig grundläggande kunskaper om olika slags livsåskådningar och religioner och får stöd i att utvecklas till en ansvarskännande och aktiv samhällsmedlem.

MÅL

Målet är att främja elevens strävan

- att söka och bygga upp sin identitet och sin livsåskådning samt förbättra förmågan att uttrycka sig och sin livsåskådning
- att utveckla sin omdömesförmåga och sin förmåga att handla etiskt överlagat och att använda sin förmåga till etiskt tänkande
- att tillägna sig och omfatta principerna för de mänskliga rättigheterna, för tolerans, för en världsomspännande rättvisa och en hållbar utveckling, lära sig att ta ansvar för sig själv, för andra människor, för samhället och för naturen
- att utvidga sin religiösa och kulturella allmänbildning och lära sig känna till olika värden, trossystem och livsåskådningsmässiga lösningar som anses viktiga i olika kulturer, lära sig att bedöma vetenskapens inflytande på vårt levnadssätt.

CENTRALT INNEHÅLL

Studiehelheter som kan undervisas i kursform innehåller fördjupat material om ämnesområden som behandlats i årskurserna 1-5: människorelationer och moralisk tillväxt,

självkännedom och kulturidentitet, samhälle och mänskliga rättigheter samt människan och världen.

Medborgarskap och ett gott samhälle

- grunderna i samhällsteori, demokrati
- politik, att verka som medborgare, hållbar utveckling

Livsåskådningarnas värld

- livsåskådningarnas historia, livsåskådningsfrihet
- världsbild, världsåskådning och livsåskådning
- kunskap och forskning, naturligt och övernaturligt
- religion och irreligiositet, den egna livsåskådningen

Kultur

- kulturforskning, kultur och natur
- kultur och gemenskap, den finländska kulturen, tolerans

Etik och ett gott liv

- etikens huvudriktningar och grundläggande frågor, den ungas moraliska tillväxt
- människorättsetik, miljöetik
- mångkulturalism ur ett etiskt perspektiv

Framtiden

- framtidsforskning
- naturens och samhällets framtid, världsarvet
- min framtid, att handla för framtidens bästa

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Människorelationer och moralisk tillväxt

Elven

- kan se sambandet mellan val av värderingar och ett gott liv
- kan se de aspekter som de etiska grundbegreppen ger, t.ex. avsikten med en handling och aktörens syfte med den, handlingens konsekvenser samt människans ansvar och rättigheter
- kan se de etiska aspekterna på ett moraliskt dilemma och föreslå en etiskt godtagbar lösning
- kan iakttä de etiska dimensionerna i vardagen och kan motivera skillnaden mellan mera eller mindre etiskt utvecklade bedömningar.

Självkännedom och kulturidentitet

Elven

- kan identifiera och benämna väsentliga drag i de viktigaste världsåskådningarna och kulturerna och ange hur de utvecklats
- kan ställa olika kulturella begrepp och symboler i relation till skilda livsåskådningstraditioner
- förstår skillnaden mellan en sekulär och en religiös livsåskådning
- kan utnyttja inlärd kulturella begrepp och skaffa kunskap om olika livsåskådningar.

Samhälle och mänskliga rättigheter

Elven

- känner till de mänskliga och medborgerliga rättigheterna i huvuddrag och kan förklara skillnaderna mellan dem
- kan betrakta individens förhållande till samhället ur etisk synvinkel
- kan reda ut beroendet mellan rättigheter och skyldigheter
- känner till alternativa och motstridiga samhällsuppfattningar
- känner igen kränkningar av de mänskliga och medborgerliga rättigheterna och kan bedöma motiveringarna för olika krav på jämlikhet och rättigheter
- känner till problem i det moderna samhället och kan framföra både optimistiska och pessimistiska uppfattningar om framtiden.

Människan och världen

Eleven

- förstår principerna för en hållbar utveckling
- känner till utgångspunkterna för miljöetik
- kan bedöma individens etiska perspektiv i relation till miljön
- förstår vilken inverkan samhälleliga avgöranden har på lång sikt.

9.19 Historia

Syftet med historieundervisningen är att skapa intresse och nyfikenhet för ämnet samt att handleda eleven i att växa upp till en aktiv, ansvarsfull individ. Eleven handleds att förstå den egna kulturen bland andra kulturer i en historisk utvecklingsprocess.

Syftet med undervisningen är att ge eleven medel att bygga upp sin identitet och att förstå tidsbegreppet. Eleven kan sätta sig in i människans verksamhet. Eleven skall kritiskt kunna behandla händelser i det förgångna, närhistorien, samt anknyta dem till samhälleliga och kulturella företeelser i nuet. I historieundervisningen skall eleven lära sig att skilja mellan fakta och fiktion.

ARBETSFORMER

Läraren väljer arbetsformer vars syfte är att försöka återge historiska inlevelser med hjälp av en lämplig kombination av olika källor. Vi betonar arbetsformer där eleven aktivt söker kunskap och information samt lär sig samarbeta, diskutera och redovisa. Arbetsformerna väljs utifrån elevens förutsättningar och utvecklingsnivå.

UTVÄRDERING

Utvärdering sker i samband med arbetsprocessen enligt de uppställda målen. I bedömningen beaktas elevens förmåga att planera, genomföra och granska sitt arbete.

ÅRSKURSERNA 7-8

Syftet med historieundervisningen är att skapa intresse och nyfikenhet för ämnet samt att handleda eleven i att växa upp till en aktiv, ansvarsfull individ. Eleven handleds att förstå den egna kulturen bland andra kulturer i en historisk utvecklingsprocess.

Syftet med undervisningen är att ge eleven medel att bygga upp sin identitet och att förstå tidsbegreppet. Eleven kan sätta sig in i människans verksamhet. Eleven skall kritiskt kunna behandla händelser i det förgångna, närhistorien, samt anknyta dem till samhällsliga och kulturella företeelser i nuet. I historieundervisningen skall eleven lära sig att skilja mellan fakta och fiktion.

MÅL

Eleven bör

- kunna skaffa och utnyttja historiska kunskaper
- kunna använda olika källor, jämföra dem och på basis av dem bilda sig en egen motiverad åsikt
- förstå att historisk information kan tolkas på olika sätt
- kunna förklara ändamålet med och följderna av mänsklig verksamhet
- kunna bedöma framtida alternativ med hjälp av kunskap om historien.

CENTRALT INNEHÅLL

De temaområden som behandlas hänför sig till Finlands historia och världshistorien på 1800- och 1900-talen.

ÅRSKURS 7

Livet på 1800-talet och nationalitetsidén

- livet i 1800-talets Finland
- de centrala statliga förändringarna och nationalitetsidéns verkningar i Europa i början av 1800-talet.

Den industriella revolutionen

- industrialiseringen och dess inverkan på samhället

- urbaniseringen.

Det finländska samhället omvandlas

- det nationella uppvaknandet i Finland
- det moderna Finland växer fram
- förryskningen av Finland och det finländska motståndet.

Allianspolitik i Europa och första världskriget

- imperialismen och dess inverkan på Europas stormakter och kolonier
- första världskriget, dess orsaker och följder.

ARBETSFORMER

Läraren väljer arbetsformer vars syfte är att försöka återge historiska inlevelser med hjälp av en lämplig kombination av olika källor. Vi betonar arbetsformer där eleven aktivt söker kunskap och information samt lär sig samarbeta, diskutera och redovisa. Arbetsformerna väljs utifrån elevens förutsättningar och utvecklingsnivå.

UTVÄRDERING

Utvärdering sker i samband med arbetsprocessen enligt de uppställda målen.

ÅRSKURS 8

Ryska kejsardömet fall och Finlands självständighet

- orsakerna till det ryska kejsardömet fall och revolutionerna år 1917
- Finlands självständighet och inbördeskriget.

Depressionen och demokratins kris

- världsekonomin under mellankrigsåren
- livet i demokratier och diktaturer.

Andra världskriget

- andra världskriget dess orsaker och följder
- Finland i andra världskriget.

Det neutrala Finland och konflikterna mellan öst och väst

- det efterkrigstida Finland
- det kalla kriget.

Dessutom ett av följande teman vilkas utveckling behandlas från 1800-talet till nutiden:

- a) från ett splittrat till ett enat Europa
- b) kulturens utveckling
- c) utvecklingen av jämlikheten
- d) teknologins utveckling, till exempel utvecklingen av trafik och transportmedel
- e) Förenta staternas eller Rysslands utveckling.

ARBETSFORMER

Läraren väljer arbetsformer vars syfte är att försöka återge historiska inlevelser med hjälp av en lämplig kombination av olika källor. Vi betonar arbetsformer där eleven aktivt söker kunskap och information samt lär sig samarbeta, diskutera och redovisa. Arbetsformerna väljs utifrån elevens förutsättningar och utvecklingsnivå.

UTVÄRDERING

Utvärdering sker i samband med arbetsprocessen enligt kriterier för vitsordet åtta.

KRITERIER FÖR VITSORDET ÅTTA VID SLUTBEDÖMNINGEN

Eleven kan inhämta kunskap om det förgångna

Eleven

- kan skilja mellan förklarande och irrelevanta faktorer
- kan läsa och tolka källmaterial av olika slag.

Eleven förstår historiska händelser

- kronologi: eleven kan placera in händelser som han eller hon har studerat i deras historiska sammanhang och kan på så vis tidsbestämma dem
- förändring och kontinuitet: eleven kan förklara varför människor på vissa livsområden handlade annorlunda förr än nu
- orsak och verkan: eleven kan anföra orsaker till och följder av historiska händelser.

Eleven kan använda historiska kunskaper

Eleven

- kan besvara frågor om det förflutna med hjälp av information ur olika källor
- kan bilda sig en uppfattning om händelser och fenomen samt motivera och bedöma sin uppfattning.

9.19 Samhällslära

Syftet med undervisningen i samhällslära är att handleda eleven i att växa upp till en aktiv och ansvarskännande individ i samhället. Undervisningen i årskurs 9 skall ge baskunskaper och -färdigheter i samhällslära. Syftet med undervisningen är att stöda eleven i att växa upp till en aktiv medborgare. Dessutom syftar undervisningen till att eleven bekantar sig med olika former av samhällsdeltagande och förstår demokratisk påverkan.

ÅRSKURS 9

MÅL

Eleven kan

- få en uppfattning om den samhälleliga kunskapens natur
- att kritiskt inhämta och tillämpa information om samhället och näringslivet samt kunna fungera som en aktiv upplyst medborgare
- lära sig att använda offentliga tjänster
- lära sig grunderna i företagsamhet
- lära sig att förstå det samhälleliga beslutens inverkan på medborgarnas liv
- bli intresserad av att delta och påverka i samhället
- lära sig konsumentansvar
- känna till de rättsliga följderna av sitt handlande.

CENTRALT INNEHÅLL

Temaområden är det finländska samhället och näringslivet samt Europeiska unionen.

Individen som medlem i en gemenskap

- familjen, olika slag av gemenskaper och medborgarrörelser
- individens möjligheter som invånare i hemkommunen, som medborgare i den egna staten och som EU-medborgare.

Individens välfärd

- det finländska välfärdssamhället byggs upp
- olika dimensioner av välfärd
- jämlikhet och hållbar utveckling samt andra sätt att främja välfärden
- världens delning i fattiga och rika stater och motsatsförhållanden mellan nord och syd samt problem som detta medför.

Att påverka och fatta beslut

- medborgarnas möjligheter att påverka
- demokrati, val och att rösta
- politiska och administrativa aktörer på kommunal, nationell och EU-nivå.

Medborgartrygghet

- rättssystem, speciellt det juridiska ansvaret hos en person som fyllt 15 år
- säkerhetspolitik: utrikespolitik, rikets försvar
- trafiksäkerhet.

Hushållning

- principerna för privat hushållning
- individen och hushållen som konsumenter och ekonomiska aktörer
- arbete och entreprenörskap.

Samhällsekonomi

- konsumtions-, kommunikations- och informationssamhällets uppkomst
- utrikeshandelns och den globala ekonomins betydelse.

Ekonomisk politik

- konjunkturväxlingar inom ekonomin, arbetslösheten och inflationen
- offentlig ekonomi och beskattning.

ARBETSFORMER

Läraren väljer arbetsformer som ger eleven medel att konstruera en behjälplig samhällelig analys, ett sätt att finna de för eleven tilltalande alternativen för olika samhälleliga funktioner. Vi betonar arbetsformer där eleven aktivt söker kunskap och information samt lär sig samarbeta, diskutera och analysera. Arbetsformerna väljs utifrån elevens förutsättningar och utvecklingsnivå.

UTVÄRDERING

Utvärdering sker i samband med arbetsprocessen enligt kriterier för vitsordet åtta.

KRITERIER FÖR VITSORDET ÅTTA VID SLUTBEDÖMNINGEN

Eleven kan inhämta och använda information om samhället

Eleven

- kan tolka information, statistik och grafiska framställningar som förmedlas av medierna
- kan motivera sina uppfattningar om samhällsliga angelägenheter
- kan jämföra olika alternativ i det samhällsliga beslutsfattandet och olika ekonomiska lösningar och följderna av dem.

Eleven förstår samhällslig information

Eleven

- förstår att det kan finnas flera alternativ när det gäller att fatta samhällsliga beslut och lösa ekonomiska frågor
- förstår etiska frågor i anslutning till samhällslig och ekonomisk verksamhet.

9.20 HUSLIG EKONOMI

Åk 7-9

Syftet med undervisningen i huslig ekonomi är att utveckla praktiska färdigheter, samarbetsförmåga och hitta information som behövs för att klara sig i det vardagliga livet samt att tillämpa färdigheterna i vardagen. Undervisningen i huslig ekonomi skall basera sig på praktisk verksamhet och grupparbete utgående från elevens egna erfarenheter. I läroämnet behandlas grundläggande frågor som berör elevens vardag såsom familjen och medmänniskorna, näring, matkultur, konsumentmedvetenhet, hemmet och miljön.

MÅL

Eleven skall

- lära sig att förstå vilken betydelse goda seder och bruk har för vårt eget och omgivningens välbefinnande
- lära sig basfärdigheter som är överensstämmande med en hållbar utveckling och som behövs för att sköta ett hushåll, en bostad och textilier
- inse betydelsen av att vi tar ansvar för de val och beslut som vi gör utgående från våra egna behov
- lära sig finlandssvenska och finska traditioner samt inse betydelsen av en mångkulturell omgivning och öka förståelsen för främmande kulturer
- lära sig handla som en medveten och ansvarskännande konsument

CENTRALT INNEHÅLL

Familjen och livet tillsammans med andra

- gott uppförande och goda seder och bruk
- högtider, fester och upprätthållandet av traditioner
- socialt ansvar och en positiv och uppbyggande stämning

Näring och matkultur

- näringsrekommendationer och hälsosam föda
- födans kvalitet och arbetshygien
- grundläggande matlagningsmetoder och livsmedelskunskap
- planering och tillredande av främst nationella och delvis internationella måltider

Konsumenten och det föränderliga samhället

- kostnadsberäkning för måltider
- konsumtionens inverkan på miljön
- konsumentens rättigheter och skyldigheter

Hem och miljö

- rengöring av hemmet
- skötsel av textilier
- ansvar för närmiljön
- avfallshantering i ett hem
- användande av hushållsapparater och maskiner i hemmet

Åk 7

Familjen och livet tillsammans med andra

MÅL

Eleven skall

- tillägna sig socialt ansvar
- lära sig goda seder

INNEHÅLL

- att ta ansvar och samarbeta i par och i grupp
- ett gott bordsskick
- traditioner kring högtider och fester

Näring och matkultur

MÅL

Eleven skall

- inse betydelsen av hälsosam föda och sund livsstil
- behärska grundläggande näringslära och känna till kostcirkeln och tallriksmodellen

INNEHÅLL

- tillredning av vardagsmåltider
- olika matlagningsmetoder
- livsmedelskunskap

Konsumenten och det föränderliga samhället

MÅL

Eleven skall

- handla som en medveten konsument
- kunna göra trygga val

INNEHÅLL

- den egna konsumtionens påverkan av en hållbar utveckling
- en inblick i konsumentens rättigheter och skyldigheter

Hem och miljö

MÅL

Eleven skall

- inneha basfärdigheter som behövs för att sköta ett hushåll
- behärska principerna för avfallshantering i sin närmiljö

INNEHÅLL

- basfärdigheterna i hem- och klädvård
- trygg användning av hushållsmaskiner i hemmet

- hemmets avfallssortering

Tillval åk 8

Familjen och livet tillsammans med andra MÅL

Eleven skall

- ta ansvar för det egna och omgivningens välbefinnande
- uppmärksamma högtider

INNEHÅLL

- samarbete och hänsyn till övriga gruppmedlemmar
- traditioner kring högtider och fester

Näring och matkultur MÅL

Eleven skall

- vidareutveckla praktiska färdigheter
- klara av att göra förnuftiga kostval för personer med specialdieter

INNEHÅLL

- tillämpning av inlärd matlagningsmetoder
- specialkost

Konsumenten och det föränderliga samhället MÅL

Eleven skall

- få en inblick i vardagsekonomi
- förstå betydelsen av informationen på varudeklarationer

INNEHÅLL

- prisjämförelser och måltidsberäkningar
- förpackningar

Hem och miljö MÅL

Eleven skall

- förstå att de gena valen påverkar miljön
- lära sig att handla miljövänligt

INNEHÅLL

- arbete enligt principerna för en hållbar utveckling

Tillval åk 9

Familjen och livet tillsammans med andra

MÅL

Eleven skall

- lära sig att ta ett socialt helhetsansvar
- lära sig att respektera och beakta olikheter i vårt mångkulturella samhälle

INNEHÅLL

- gruppdynamik
- främmande kulturer

Näring och matkultur

MÅL

Eleven skall

- lära sig att arbeta självständigt utan ständig handledning
- lära sig främmande matkulturer och exotiska livsmedel

INNEHÅLL

- självständig planering av arbeten
- internationell matlagning
- nya matlagningsmetoder

Konsumenten och det föränderliga samhället

MÅL

Eleven skall

- inse hur de egna valen och handlingarna påverkar den egna ekonomin
- känna till konsumentens rättigheter och skyldigheter

INNEHÅLL

- prismedvetenhet
- konsumentskydd

Hem och miljö

MÅL

Eleven skall

- inse betydelsen av det globala ansvaret för miljön

INNEHÅLL

- miljömedvetet tänkande

- alternativa produkter

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 I SLUTBEDÖMNINGEN

Samarbets- och interaktionsfärdigheter

Eleven

- kan uppföra sig väl och förstår betydelsen av människorelationer och jämställdhet i hemmet
- känner till grunderna för planering, arbetsfördelning och tidsanvändning i anslutning till huslig ekonomi
- har social kompetens, det vill säga kan förhandla och kompromissa
- kan ta ansvar för sitt eget och gruppens arbete
- kan ta hänsyn till olikheter och acceptera alla i gruppen

Skicklighet i praktiskt arbete

Eleven

- kan fatta självständiga beslut
- känner till födoämnenas egenskaper och de vanligaste fenomenen vid matlagning samt kan tillämpa denna kunskap i matlagningen
- känner till riskfaktorer i anslutning till livsmedelshantering
- är kapabel att under handledning tillreda måltider samt känner till vilken betydelse en mångsidig kost har för hälsan och välbefinnandet
- använder sig av ändamålsenliga arbetssätt och kan använda de vanligaste hushållsmaskinerna på ett tryggt sätt
- kan utföra en första sortering av avfall och känner till principerna för en hållbar utveckling
- känner till de centrala dragen i finländska seder och bruk
- kan utföra vanliga städsysslor i hemmet
- kan tolka skötselanvisningar för textilier och behärskar grundläggande metoder för textiltvård

Färdigheter i informationssökning och informationshantering

Eleven

- kan söka och utnyttja information om huslig ekonomi ur olika källor
- kan tolka de vanligaste beteckningarna på livsmedelsförpackningar
- känner till grunderna för penninganvändningen i ett hushåll och kan göra upp en plan för sin penninganvändning
- känner till konsumentens viktigaste ansvar och påverkningsmöjligheter

9.22 MUSIK

ÅRSKURS 7

Mål

I undervisningen strävar vi efter att eleven

- upprätthåller och utvecklar sin musikaliska uttrycksförmåga och sitt musikaliska kunnande på olika sätt
- lär sig att kritiskt iaktta och bedöma olika ljudmiljöer
- utvidgar och fördjupar sin kännedom om musikens olika arter och stilar
- bekantar sig med vilken uppgift musikens olika element (rytm, melodi, harmoni, dynamik, klangfärg och form) har.

Centralt innehåll

övningar i röstbehandling samt en mångsidig sångrepertoar
övningar som utvecklar förmågan till samspel
en spelrepertoar som allsidigt representerar olika musikstilar och -kulturer
inspelningar av olika slags musik och härledning av tidsperiod, plats och kulturmiljö för musiken
utvecklande av egna musikaliska idéer till exempel genom ljudeffekter, sång, olika instrument och rörelse.

Arbetsformer

I undervisningen används arbetsformer som på olika sätt befrämjar elevens musikaliska kunnande, praktiskt till exempel genom sång och spel och teoretiskt till exempel genom grupparbeten och arbetsblad.

UTVÄRDERING

Utvärdering sker i samband med arbetsprocessen enligt de uppställda målen.

ÅRSKURS 8

Mål

I undervisningen strävar vi efter att eleven
upprätthåller och utvecklar sin musikaliska uttrycksförmåga och sitt musikaliska kunnande på olika sätt
lärt sig att kritiskt iaktta och bedöma olika ljudmiljöer
utvidgar och fördjupar sin kännedom om musikens olika arter och stilar
bekantar sig med vilken uppgift musikens olika element (rytm, melodi, harmoni, dynamik, klangfärg och form) har samt bekantar sig med begrepp och notationer för dem.

Centralt innehåll

övningar i röstbehandling samt en mångsidig sångrepertoar
övningar som utvecklar förmågan till samspel
en spelrepertoar som allsidigt representerar olika musikstilar och -kulturer
att mångsidigt stifta bekantskap med olika former av musik på scen
den afroamerikanska musikens historia
utvecklande av egna musikaliska idéer till exempel genom ljudeffekter, sång, olika instrument och rörelse.

Arbetsformer

I undervisningen används arbetsformer som på olika sätt befrämjar elevens musikaliska kunnande, praktiskt till exempel genom sång och spel och teoretiskt till exempel genom grupparbeten och arbetsblad.

UTVÄRDERING

Utvärdering sker i samband med arbetsprocessen enligt de uppställda målen.

2 ÅRSKURS 9

Mål

I undervisningen strävar vi efter att eleven
upprätthåller och utvecklar sin musikaliska uttrycksförmåga och sitt musikaliska kunnande på olika sätt
lär sig att kritiskt iaktta och bedöma olika ljudmiljöer
utvidgar och fördjupar sin kännedom om musikens olika arter och stilar
bekantar sig med vilken uppgift musikens olika element (rytm, melodi, harmoni, dynamik, klangfärg och form) har samt lär sig använda begrepp och notationer för dem.

Centralt innehåll

övningar i röstbehandling samt en mångsidig sångrepertoar
övningar som utvecklar förmågan till samspel
en spelrepertoar som allsidigt representerar olika musikstilar
musik från främmande kulturer
fördjupning i något eller några instrument

Arbetsformer

I undervisningen används arbetsformer som på olika sätt befrämjar elevens musikaliska kunnande, praktiskt till exempel genom sång och spel och teoretiskt till exempel genom grupparbeten och arbetsblad.

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Eleven

- deltar i allsång och kan sjunga melodiskt och rytmiskt rätt samt i riktning med melodilinjen
- behärskar grundtekniken på något rytm-, melodi- eller ackordinstrument så att han eller hon kan delta i samspel
- kan lyssna till musik och göra iakttagelser av den samt kan komma med motiverade synpunkter på det hörda
- kan lyssna både till egen och till andras musik så att han eller hon kan musicera tillsammans med andra
- känner igen och kan skilja mellan olika musikstilar och musik från olika tidsperioder och kulturer
- känner till central finländsk musik
- kan använda musikaliska begrepp i samband med musicering och musiklyssnande

- kan använda musikaliska element som byggnadsmaterial för att utveckla och förverkliga egna musikaliska idéer och tankar

9.23 GYMNASTIK

Årskurs 7

MÅL

Eleven skall

- utveckla sina motoriska grundfärdigheter och sin fysiska kondition samt lära sig olika idrottsgrenar
- lära sig att inse motionens betydelse för upprätthållandet av hälsan samt lära sig att ge akt på och utveckla sin egen funktionsförmåga och sitt eget välbefinnande
- utveckla sin simkunnighet
- lära sig att röra sig tryggt och att klä sig ändamålsenligt för olika former av idrott
- kunna uppleva att motion och lärande är roligt
- i samband med gymnastikövning lära sig förmågan att arbeta självständigt och i grupp samt växa i ansvar och hänsyn till andra människor

Centralt innehåll

- grund- och redskapsgymnastik
- friidrott
- bollspel inomhus och utomhus
- innebandy
- skridskoåkning och isspel
- orienteringens grunder
- simning
- enkla danser
- racketsporter
- Konditionstestning

Utvärdering

I utvärderingen jämförs eleverna inte med varandra. Läraren följer med och iakttar hur eleven når de uppställda målen.

Årskurs 8

MÅL

Eleven skall

- utveckla sina motoriska grundfärdigheter och sin fysiska kondition samt lära sig olika idrottsgrenar
- lära sig att inse motionens betydelse för upprätthållandet av hälsan samt lära sig att ge akt på och utveckla sin egen funktionsförmåga och sitt eget välbefinnande
- utveckla sin simkunnighet
- lära sig att röra sig tryggt och att klä sig ändamålsenligt för olika former av idrott
- kunna uppleva att motion och lärande är roligt
- i samband med gymnastikövning lära sig förmågan att arbeta självständigt och i grupp samt växa i ansvar och hänsyn till andra människor

Centralt innehåll

- grund- och redskapsgymnastik
- friidrott
- bollspel inomhus och utomhus
- innebandy
- skridskoåkning och isspel
- orientering
- simning
- enkla danser
- racketsporter
- Konditionstestning

Utvärdering

I utvärderingen jämförs eleverna inte med varandra. Läraren följer med och iakttar hur eleven når de uppställda målen.

Årskurs 9

MÅL

Eleven skall

- utveckla sina motoriska grundfärdigheter och sin fysiska kondition samt lära sig olika idrottsgrenar
- lära sig att inse motionens betydelse för upprätthållandet av hälsan samt lära sig att ge akt på och utveckla sin egen funktionsförmåga och sitt eget välbefinnande
- utveckla sin simkunnighet samt lära sig livräddningsförmåga
- lära sig att röra sig tryggt och att klä sig ändamålsenligt för olika former av idrott
- kunna uppleva att motion och lärande är roligt
- i samband med gymnastikövning lära sig förmågan att arbeta självständigt och i grupp samt växa i ansvar och hänsyn till andra människor

Centralt innehåll

- grund- och redskapsgymnastik
- friidrott
- bollspel inomhus och utomhus
- innebandy
- skridskoåkning och isspel
- orientering
- simning
- enkla danser
- racketsporter
- cirkelträning

Utvärdering

I utvärderingen jämförs eleverna inte med varandra. Läraren följer med och iakttar hur eleven når de uppställda målen.

Kriterier för vitsordet 8 vid slutbedömningen

Eleven

- behärskar de centrala färdigheterna för att utföra löpning, hopp och kast då detta fodras
- behärskar någon finländsk folkdans och sällskapsdans och uppvisar rytmisk kreativitet i sina rörelser
- behärskar grunderna för de vanligaste bollspelen och kan spela dem i enlighet med reglerna
- kan orientera sig med hjälp av en karta och med respekt för naturen, inse vilka rättigheter och skyldigheter allemansrätten innebär
- kan efter hopp i djupt vatten simma 200 meter, varav 50 meter på rygg samt är förtrogen med livräddning i vatten
- kan åka skridskor obehindrat
- uppvisar under gymnastiklektionerna aktivitet samt lust att lära sig och försöka och förhåller sig positivt till skolgymnastiken
- visar i sitt handlande ansvar och förmåga att ta hänsyn till de andra samt följer överenskommelser och regler och principen för rent spel
- kan träna självständigt i en handled situation och kan fungera i grupp och i lag
- förstår sambandet mellan hälsa och motion

Gymnastik är ett praktiskt läroämne, vid svårigheter att delta praktiskt kan detta få konsekvenser i bedömningen. Eleven kan också tilldelas teoretiska uppgifter vilka har anknytning till att ge eleven fördjupad kunskap om en motionsinriktad livsstil samt att lära sig om olika idrottsgrenar. Detta för att på något vis kompensera för att eleven inte kan tillgodogöra sig de praktiska färdigheter som nämns i bedömningsgrunderna.

9.24 SLÖJD 7-9

Gemensamt innehåll för teknisk slöjd och textilslöjd i årskurserna 7-9

(genomförs separat i vardera läroämnet på det sätt som är mest utmärkande för ifrågavarande ämne och årskurs)

- information och upplevelser om finländsk kultur, tradition, formgivning samt intryck från andra kulturer och länder
- form, komposition och färg
- arbetsordningar och arbetsbeskrivningar
- material- och konsumentkunskap
- ändamålsenlig användning av material
- samband mellan problem och tillämpningar inom slöjden och andra läroämnena såsom naturvetenskap och matematik
- olika tekniker för visualisering, rapportering och dokumentation av planer och produkter
- att bekanta sig med produktionslivet och företagsamheten på orten
- utvärdering och redovisning av den egna slöjdprocessen samt deltagande i gemensam utvärdering av andras arbeten.

Årskurs 7

MÅL

Målen för årskurserna 1-6 fördjupas, och dessutom tillkommer följande mål:

Eleven skall

- lära sig att planera och tillverka ändamålsenliga och estetiska produkter av god kvalitet samt att ta hänsyn till de estetiska, ekologiska och ekonomiska värdena i arbetet
- sätta sig in i finländarnas och i andra folkgruppers formgivnings-, hantverks- och teknologikultur
- bekanta sig med den traditionella och moderna teknologin som kan tillämpas i vardagslivet
- lära sig att utvärdera och reflektera över sitt eget och andras arbete samt att självständigt och i samarbete med andra söka kreativa lösningar på problem.

Innehåll

Innehåll i den tekniska slöjden

- Visuellt och teknisk planering

Eleven skall

- öva sig i teknisk ritning, förmåga att skapa modeller och bekanta sig med datatekniska tillämpningar i planeringen
- öva sig i ändamålsenlig och kreativ användning av olika material i olika sammanhang och med olika tekniker
- bekanta sig med olika apparaters funktionsprinciper, konstruktioner, teknologiska begrepp och system samt deras tillämpningar

- Tillverkning

Eleven skall

- fortsätta att använda de metoder som inlärts tidigare samt som nya metoder införs svarvning, lödning, smide och svetsningens grunder
- lära sig ändamålsenlig och trygg användning av maskiner inom tekniska slöjdens område
- befästa kunskapen om användningen av olika material och tillverkningstekniker i teknisk slöjd samt att välja, kombinera och bearbeta dem på ett kreativt sätt
- öva sig i skötsel och underhåll av till hemmet och fritiden hörande utrustning samt befästa sina insikter i hur man återanvänder dem.

Innehåll i textilslöjden

- Visuellt och teknisk planering

- Tillverkning

Utvärdering

Elevers färdigheter i slöjd utvärderas genom

- observationer av elevens utveckling
- elevens aktivitet, intresse och färdigheter
- elevens presentationer av arbeten, arbetsprocesser och planering
- kontroll av elevens kunskaper om begrepp inom slöjden
- de färdiga produkterna

Årskurs 8

MÅL

Målen för årskurserna 1-7 fördjupas, och dessutom tillkommer följande mål:

Eleven skall

- lära sig att planera och tillverka ändamålsenliga och estetiska produkter av god kvalitet samt att ta hänsyn till de estetiska, ekologiska och ekonomiska värdena i arbetet
- sätta sig in i finländarnas och i andra folkgruppers formgivnings-, hantverks- och teknologikultur och på så sätt få stoff för att bygga upp sin egen identitet
- fördjupa sina kunskaper och färdigheter angående den traditionella och moderna teknologin som kan tillämpas i vardagslivet
- lära sig att utvärdera och reflektera över sitt eget och andras arbete samt att självständigt och i samarbete med andra söka kreativa lösningar på problem
- bekanta sig med den teknologiska utvecklingen och dess betydelse för människans, samhällets
- och naturens välmåga

Innehåll

Innehåll i den tekniska slöjden

- Visuellt och tekniskt planering

Eleven skall

- befästa sin kunskap i teknisk ritning, förmåga att skapa modeller
- befästa sin kunskap i ändamålsenlig och kreativ användning av olika material i olika sammanhang och med olika tekniker
- lära sig olika apparaters funktionsprinciper, konstruktioner, teknologiska begrepp och system samt deras tillämpningar
- stifta bekantskap med mångsidigt laborationsmaterial

- Tillverkning

Eleven skall

- fortsätta att använda de metoder som inlärts tidigare samt öva sig i att självständigt utnyttja dem
- kunna ändamålsenliga och trygga användningssätt av handverktyg och maskiner inom tekniska slöjdens område
- kunna använda olika material och tillverkningstekniker i teknisk slöjd samt kunna, välja,
- kombinera och bearbeta dem på ett kreativt sätt
- befästa sin kunskap i att kreativt utveckla och förena olika tillverkningstekniker i teknisk slöjd
- kunna grundprinciperna i skötsel och underhåll av till hemmet och fritiden hörande utrustning samt veta hur man återanvänder dem

Innehåll i textilslöjden

- Visuellt och tekniskt planering

- Tillverkning

Utvärdering

Elevens färdigheter i slöjd utvärderas genom

- observationer av elevens utveckling
- elevens aktivitet, intresse och färdigheter
- elevens presentationer av arbeten, arbetsprocesser och planering

- kontroll av elevens kunskaper om begrepp inom slöjden
- de färdiga produkterna

Årskurs 9

MÅL

Målen för årskurserna 1-8 fördjupas, och dessutom tillkommer följande mål:

Eleven skall

- lära sig att planera och tillverka ändamålsenliga och estetiska produkter av god kvalitet samt att hänsyn till de estetiska, ekologiska och ekonomiska värdena i arbetet
- sätta sig in i finländarnas och i andra folkgruppers formgivnings-, hantverks- och teknologikultur och på så sätt få stoff för att bygga upp sin egen identitet och för sitt planeringsarbete
- fördjupa sina kunskaper och färdigheter angående den traditionella och moderna teknologin som kan tillämpas i vardagslivet, i fortsatta studier, i kommande arbetsuppgifter och under fritiden
- lära sig att utvärdera och reflektera över sitt eget och andras arbete samt att självständigt och i samarbete med andra söka kreativa lösningar på problem med hjälp av att mångsidigt och selektivt använda informationskällor
- lära sig att ta ställning till den teknologiska utvecklingen och dess betydelse för människans, samhällets och naturens välmåga
- lära sig att förstå företagsverksamhet och industriella produktionsprocesser

Innehåll

Innehåll i den tekniska slöjden

- Visuellt och teknisk planering

Eleven skall

- kunna teknisk ritning, förmåga att skapa modeller och datatekniska tillämpningar i planeringen
- kunna ändamålsenlig och kreativ användning av olika material i olika sammanhang och med olika tekniker
- känna till den byggda miljön och olika produkter samt deras symboliska betydelse eller budskap
- kunna olika apparaters funktionsprinciper, konstruktioner, teknologiska begrepp och system samt deras tillämpningar

- stifta bekantskap med mångsidigt laborationsmaterial

-Tillverkning

Eleven skall

- fortsätta att använda de metoder som inlärts tidigare samt självständigt utnyttja dem
- kunna ändamålsenlig och trygg användning av handverktyg och maskiner inom tekniska slöjdens område
- kunna använda olika material och tillverkningstekniker i teknisk slöjd samt välja, kombinera och bearbeta dem på ett kreativt sätt
- kunna grundprinciperna i skötsel och underhåll av till hemmet och fritiden hörande utrustning samt känna till hemmets farliga ämnen och grunderna om första hjälp

Innehåll i textilslöjden

- Visuell och teknisk planering

- Tillverkning

Utvärdering

Elevens färdigheter i slöjd utvärderas genom

- observationer av elevens utveckling
- elevens aktivitet, intresse och färdigheter
- elevens presentationer av arbeten, arbetsprocesser och planering
- kontroll av elevens kunskaper om begrepp inom slöjden
- de färdiga produkterna

Kriterier för vitsordet 8 vid slutbedömningen

Innehåll i den tekniska slöjden

- Visuell och teknisk planering

Eleven

- kan självständigt upptäcka problem samt under handledning planera produkter som går att förverkliga och som planerats med en strävan att beakta den tid, de redskap och material som står till förfogande samt att produkterna skall vara estetiska, ekologiska, hållbara, ekonomiska och ändamålsenliga
- uppfattar att de individuellt planerade produkterna också förmedlar ett budskap till omgivningen
- dokumenterar planen t.ex. med bilder, ord, teknikprover eller prototyper eller på annat sätt så att ursprungsidén framgår av dokumentationen samt på vilket sätt produkten skall tillverkas
- kan under handledd planering använda inslag från den finländska och andra folkgruppers formgivnings-, hantverks- och teknologikultur.

-Tillverkning

Eleven

- arbetar ändamålsenligt och omsorgsfullt enligt arbetarskyddsanvisningar samt sköter om ordningen och trivseln i sin arbetsmiljö
- behärskar grundteknikerna så att produkten blir ändamålsenlig, ekologisk och estetisk
- kan arbeta målmedvetet både på egen hand och i grupp
- kan under handledning använda avancerad teknologi i sitt arbete
- kan tillämpa kunskaper och färdigheter från andra läroämnen i sin slöjdverksamhet

Självvärdering samt reflektioner över slöjdprocessen och dess resultat

Eleven

- kan under handledning granska sitt arbete och sitt lärande samt peka på styrkor och svagheter både i arbetsprocessen och hos produkten
- värdesätter kritik i samband med utvärderingen av slöjdprocessen och är villig att utveckla sin verksamhet på basis av responsen
- kan utvärdera de produkter han eller hon behöver i vardagslivet utgående från estetiska, ekonomiska, ekologiska och ändamålsenliga kriterier

- skapar sig en realistisk bild av sina färdigheter och utvecklingsmöjligheter

Innehåll i textilslöjden

- Visuell och teknisk planering
- Tillverkning

Självvärdering samt reflektioner över slöjdprocessen och dess resultat

9.25 BILDKONST

ÅRSKURS 7

MÅL I ÅK7

- att uppmuntra eleven till ett personligt uttryckssätt genom kreativ problemlösning och estetiska val
- eleven skall förstå skillnaden mellan den verkliga och den fiktiva världen
- eleven skall bli fri från stereotyper
- eleven skall lära sig att inom bildkonst känna centrala uttryckssätt och tekniker, samt att i sitt skapande använda dem på ett ändamålsenligt sätt

CENTRALT INNEHÅLL FÖR ÅK 7

Att uttrycka sig i bild och tänka visuellt

- teckning, målning, keramik, collage och frottage
- färglära: primär-, sekundär-, tertiär- och komplementfärger
- grod- och fågelperspektiv
- croquis

Konstkännedom och kulturell kompetens

- filmer från olika kulturer
- klädmode

Miljöestetik, arkitektur och formgivning

- origami
- lerarbeten
- perspektiv

Medier och visuell kommunikation

- kinetik

ÅRSKURS 8

MÅL FÖR 8 TILLVAL

- att eleven kritiskt kan granska olika mediers betydelse
- eleven skall lära sig att lösa problem i grupp samt respektera olika uppfattningar
- att eleven förstår skillnaderna mellan den verkliga och den fiktiva världen

CENTRALT INNEHÅLL FÖR 8 TILLVAL

Att uttrycka sig i bild och tänka visuellt

- teckning, grafik, målning och keramik
- förenkling, att koncentrera budskapet
- komposition: form, färg, rum, rörelse och tid
- bildsymbolik och olika stilar i bildkonsten
- färgperspektiv

Konstkännedom och kulturell kompetens

- centrala drag i konsthistoria och nutidskonst
- målardyrket, kännedom om några konstnärers öden

Miljöestetik, arkitektur och formgivning

- att tolka, planera och bygga ett arkitektoniskt rum
- miniatyrer, forma landskap

Medier och visuell kommunikation

- fotografering
- analys av filmer
- serier
- bildanalys

ÅRSKURS 9

MÅL FÖR 9 TILLVAL

- att uppmuntra eleven till ett personligt uttryckssätt genom kreativ problemlösning och estetiska val
- eleven skall lära sig att lösa problem i grupp samt respektera olika uppfattningar
- att eleven förstår skillnaderna mellan den verkliga och den fiktiva världen

CENTRALT INNEHÅLL FÖR 9 TILLVAL

Att uttrycka sig i bild och tänka visuellt

- teckning, grafik, målning och miljökonst
- att ge sina tankar, känslor och föreställningar visuell form
- kolteckning

Konstkännedom och kulturell kompetens

- bildvärlden i olika kulturer
- besök på konstutställning
- kopiera verk av känd målare

Miljöestetik, arkitektur och formgivning

- formgivningsprocessen, utgångspunkter, material och funktion
- arkitekturhistoria och möbelstilar, från gotik till funktionalism
- att studera och värdera olika miljöer ur estetisk, etisk och ekologisk synvinkel
- lägenhetsplanering, inredning, färg och material

Medier och visuell kommunikation

- filmmanuskript och synopsis
- planering och genomförande av egen filmproduktion

KRITERIER FÖR VITSORDET 8 VID SLUTBEDÖMNINGEN

Att tänka visuellt och uttrycka sig i bild

- Eleven kan skapa en välkomponerad bild samt använda lämplig teknik för detta.
- Eleven kan redogöra för sin tankeprocess från skisser till färdig produkt

Konstkännedom och kulturell kompetens

- Eleven känner till centrala drag och begrepp i konsthistoria och nutidskonst.
- Eleven kan tolka och analysera bilder.
- Eleven visar sig ha haft behållning av utställningsbesök.

Miljöestetik, arkitektur och formgivning

- Eleven kan analysera olika miljöer och föremål ur estetisk, etisk och ekologisk synvinkel.
- Eleven känner till arkitekturplaneringens och formgivningsprocessens grunder och kan tillämpa sina kunskaper.

Visuell kommunikation och medieteknologi

- Eleven kan analysera olika media vad gäller innehåll, uppbyggnad och visuellt utförande.

Arbetsmetoder och förmåga att inhämta kunskap

- Eleven kan utvärdera sina arbeten i växelverkan mellan lärare och elever.
- Eleven kan dokumentera sin arbetsprocess.
- Eleven kan arbeta både självständigt och i grupp.
- Eleven kan under handledning använda olika källor, t.ex. konstverk, bilder i omgivningen, naturen och den byggda miljön, böcker, tidningar, museer, gallerier och datanätet.

Arbetsmetoder

Eleverna arbetar både individuellt och i grupp. Lär sig genom försök och misstag. Misstag är en naturlig del i skapandeprocessen. Eleverna använder mångsidigt olika redskap och tekniker i sitt bildskapande.

Utvärdering

Utvärderingen i bildkonsten skall vara långsiktig och interaktiv. Den skall informera de studerande om deras framsteg och sporra dem att uttrycka sig djärvt i bilder med tilltro till sin egen konstnärliga förmåga. Utvärderingen skall gälla arbetsprocesser och resultat, innehållsliga, konstnärliga och tekniska färdigheter. Utvärdering av arbeten sker både individuellt och i grupp. Vid utvärderingen beaktas även grupparbeten, skisser och allmän aktivitet.

9.26 INFORMATIONS- OCH KOMMUNIKATIONSTEKNIK, IKT

Skolan har en avancerad datateknisk utrustning samt moderna och aktuella utbildningsredskap. Syftet med undervisningen är att bredda elevernas kunskaper i IKT och skapa ett intresse för fortsatta studier i ämnet.

MÅL

- att lära eleven förstå informations- och kommunikationsteknikens praktiska tillämpningar samt att använda datorn och virtuella redskap mångsidigt.
- att göra eleven medveten om informations- och kommunikationsteknikens möjligheter och begränsningar samt den snabba utvecklingen inom området.
- att ge eleven möjligheter att själv inhämta informations- och kommunikationstekniska kunskaper och insikter.
- att förse eleven med mångsidiga basfärdigheter, vilka är en förutsättning för arbete i informations- och kommunikationssamhället samt för fortsatta studier.
- att ge eleven färdigheter att inhämta samt lagra/hantera information.

ÅK 8

CENTRALT INNEHÅLL

Ämnesområden

- Tangentbordsträning

- Ergonomi
- Allmän IKT
- Filhantering (Windowsmiljön)
- Grunder i ord- och textbehandlingsprogram
- Grunder i kalkylprogram
- Grunder i grafik- och presentationsprogram
- Bild/ljud
- Sökning samt presentation av information från Internet
- Analys och kritisk granskning
- Arbetande i en webbaserad inlärningsmiljö
- Konstruktion av en egen hemsida

ÅK 9

CENTRALT INNEHÅLL

Ämnesområden

- Allmän IKT
- Filhantering (Windowsmiljön)
- Ord- och textbehandlingsprogram
- Kalkylprogram
- Databasprogram
- Grafik- och presentationsprogram
- Sökning samt presentation av information från Internet
- Analys och kritisk granskning
- Programmering med programmeringsspråk (ex.Pascal)
- Arbetande i en webbaserad inlärningsmiljö
- Prov för datakörkortet.

9.27 HANDEL OCH FÖRETAGANDE

För att möta företagens behov av kompetens samt kunna konkurrera på morgondagens arbetsmarknad, krävs formella kunskaper, praktisk kompetens och kreativ förmåga.

I undervisningen läggs vikt vid insikter och färdigheter som möter eleverna i det praktiska livet.

MÅL

Centrala mål i ämnet är att ge grundkunskaper om affärliv och företagande.

ÅK 8

CENTRALT INNEHÅLL

Ämnet ger praktiska kunskaper om

- Detaljhandel, banker, posten, försäkringsbolag och FPA.
- Hyra/köpa bostad/fastighet.
- Företagandets villkor.
- Affärsidéer.
- Elevernas egna affärsidéer genomförs som verkliga projekt.
- Informations- och kommunikationsteknikens tillämpningar inom handel och företagande ingår också i ämnet.

ÅK 9

CENTRALT INNEHÅLL

Ämnet ger praktiska kunskaper om

- Konsumentskydd,
- Rättsskydd.
- Företagande och företagsformer.
- Marknadsföring och reklam.
- Bokföring i föreningar och i privatföretag.
- Beskattnings, olika momssatser, i samband med bokföring och företagsverksamhet.
- Elevernas egna affärsidéer genomförs som verkliga projekt.
- Starta eget företag.
- Informations- och kommunikationsteknikens tillämpningar inom handel och företagande ingår också i ämnet.

9.28 MULTIMEDIA

Syftet med undervisningen i multimedia är att lära eleven att förstå, kritiskt analysera och själv använda sig av multimedia. Eleverna lever i en värld omgivna av olika typer av mediala informationsflöden som påverkar både deras världsbild och deras syn på sin egen identitet. Därför är det viktigt att de förstår och behärskar grunderna i multimedia.

MÅL

Eleven skall

- kritiskt kunna läsa massmedier
- kunna särskilja olika beståndsdelar i ett multimedium
- bekanta sig med olika förmedlingstekniker
- kunna välja ett ändamålsenligt medium att framföra ett budskap med

CENTRALT INNEHÅLL

Vision

- bildmanipulering i press
- bildkombinationer

Audio

- ljudkällor, diegetiska och icke-diegetiska
- olika ljuds inverkan på upplevelsen av bildsekvensen
- film- och reklammusik
-

Teknik

- digitalfotografering
- videokanon, OH-apparat
- audioteknik, ljudmix och kopplingar
- presentationsprogram på dator
-

Rättigheter

- copyright gällande ljud och bild

9.29 Valbar fördjupningskurs i idrott med betoning på bollspel

Kursen syftar till att ge förutsättningar för att utveckla kunskaper och färdigheter i och om bollspel. Kursen syftar till att öva upp färdigheter men även till att stimulera eleven till rörelse genom att spela färdiga spel. Vidare syftar kursen till att under året erbjuda eleven de mest förekommande boll och racket spelen.

Kursen bygger på de anvisningar som finns i den nationella läroplanen, § 7.20 om valbara kurser. Här står det att en valbarkurs gärna får ha inriktning mot färdighetsämnen. Vidare nämns att eleven bör ges möjlighet att bejaka sina intressen och att tillfälle ska ges för att skapa nya intressen. Ett valbart ämne ska också tangeras den grundläggande utbildningen. Botbys valbara fördjupningskurs i idrott med betoning på bollspel tangeras bland annat ämnet idrott såväl i den nationella som i lokala läroplanen. Eleven förväntas ha ett stort intresse i idrott, framförallt inom bollspel. Eleven förväntas också uppträda som en gott föredöme inom idrotten. Eleven ska iaktta fairplay och lära sig att acceptera bollspelets sociala regelverk och strukturer.

Åk 8 samt Åk 9

Mål och innehåll kommer att ha ett likartat innehåll för åk 8 och åk 9. I åk 9 förväntas eleven dock ta mer ansvar och färdigheterna ska vidareutvecklas.

Mål

Eleven skall

- Bekanta sig med de vanligaste bollspelen
- Lära sig grundläggande regler i de vanligaste bollspelen
- Lära sig grundläggande taktiska färdigheter, det vill säga skapa sig en förståelse för spelet
- Ges möjlighet att utvecklas sin personliga färdighet i olika bollspel
- Utveckla sin sociala förmåga och förmågan att arbeta i grupp.
- i Åk 9 ges möjlighet att prova på att leda en idrottsaktivitet för gruppen.

Centralt innehåll

- Fotboll
- Handboll
- Innebandy
- Basket
- Boboll
- Tennis
- Ishockey (anpassat till skolan)
- Eventuell annan aktivitet, utgår ifrån skolans möjligheter samt elevernas önskan

Utvärdering

Kursen utvärderas löpande vilket betyder att eleven bedöms utifrån varje lektion och varje moment som görs på kursen.

Kriterier för att få vitsordet 8 i kursen

Eleven

- Behärskar de grundläggande kunskaperna i friluftsliv
- Visar upp en förståelse och vilja att lösa saker tillsammans

- Klarar av att planera en enklare övernattnig
- Visar förståelse för grundläggande hantering av säkerhetsfrågor
- Har en grundläggande kunskap kring valet av utrustning beroende på aktivitet
- Försöker ta till sig grundläggande teori och omsätta det i olika sammanhang
- Eleven visar en förståelse för de regler som gäller för gruppen
- Visar aktivitet och lusta att lära sig

9.30 Valbar friluftslivskurs, Botby Högstadieskola

Den valbara friluftslivskursen på Botby högstadieskola riktar sig i allmänhet till elever som tycker om att vistas ute i naturen och i synnerhet till elever som tror att de skulle uppskatta att vistas i naturen. Alla elever har kanske inte haft möjlighet att röra sig utanför stadens område och denna kurs syftar till att ge intresserade elever en chans att prova på detta.

Kursen syftar vidare till att ge eleven så pass grundläggande färdigheter i friluftsliv att eleven på egen hand kan genomföra kortare turer i naturen. För att kunna vistas i naturen krävs ett visst mått av självmedvetande och förståelse för andra i sin omgivning. Denna kurs syftar till att ge eleven möjligheter att utveckla sina personliga egenskaper. Kursen syftar också till att ge eleven grundläggande kurser i första hjälp. Inom kursen ryms också möjligheter för elever att prova på mer friluftslivsorienterade saker såsom klättring och paddling samt om vädret tillåter även mer vinterbetonade moment såsom skidåkning och skridskoåkning.

Eleven bör ha tillgång till sovsäck, liggunderlag och en 50-60 liters ryggsäck.

Ansvarig lärare för kursen är Jonas Tufvesson. Vid vissa moment under kursen kommer även andra lärare att vara inblandade. I dagsläget har John Emanuelsson, Malin Sandberg och Stig Hemming meddelat intresse för att bistå med hjälp vid till exempel utfärder.

Kursen bygger på de anvisningar som finns i den nationella läroplanen, § 7.20 om valbara kurser. Här står det att en valbarkurs gärna får ha inriktning mot färdighetsämnena. Vidare nämns att eleven bör ges möjlighet att bejaka sina intressen och att tillfälle ska ges för att skapa nya intressen. Ett valbart ämne ska också tangera den grundläggande utbildningen. Botbys valbara friluftslivskurs tangerar bland annat ämnena Biologi, Idrott och Hälsokunskap såväl i den nationella som i lokala läroplanen.

Åk 8

Mål

Eleven skall

- Lära sig att vistas ute i naturen
- Förstå sambanden mellan rätt utrustning och välbefinnande
- Lära sig använda utrustning, såsom vindskydd, trangiakök etcetera.
- Få en kunskap om vad det finns för möjligheter för friluftsliv i trakterna kring Helsingfors
- Utveckla sin sociala förmåga och förmågan att arbeta i grupp.

Centralt innehåll

- Teori som behandlar utrustning
- Teori som behandlar säkerhet
- Teori som behandlar planering och uppläggning
- Praktisk övningsmoment i att använda diverse utrustning
- Övernattningar ute i naturen

Utvärdering

Kursen utvärderas löpande men extra fokus kommer ligga på de tillfällen då kursen vistas ute i naturen och där all tidigare kunskap i kursen förhoppningsvis kommer till användning.

Åk 9

Mål

Eleven skall

- Lära sig planera sin och andras vistelse ute i naturen
- Kunna ansvara för sin egen utrustning
- Lära sig grundläggande kunskaper i första hjälpen
- Bekanta sig med kanot och kajak
- Kunna genomföra en vistelse ute i naturen med utgångspunkt från kajak eller kanot

Centralt innehåll

- Grundläggande kunskaper i första hjälpen
- Kajak och kanot paddling
- Teori som behandlar planering och genomförande av båtburna utflykter
- Utflykt med Kajak och kanot

Utvärdering

Kursen utvärderas löpande men extra fokus kommer att ligga på de tillfällen då kursen vistas ute i naturen och där all tidigare kunskap i kursen förhoppningsvis kommer till användning.

Kriterier för att få godkänt på kursen

Eleven

- Behärskar de grundläggande kunskaperna i friluftsliv
- Visar upp en förståelse och vilja att lösa saker tillsammans
- Klarar av att planera en enklare övernattning
- Visar förståelse för grundläggande hantering av säkerhetsfrågor
- Har en grundläggande kunskap kring valet av utrustning beroende på aktivitet
- Försöker ta till sig grundläggande teori och omsätta det i olika sammanhang
- Eleven visar en förståelse för de regler som gäller för gruppen
- Visar aktivitet och lusta att lära sig

